

ПЛЕМЕНИТА

Б

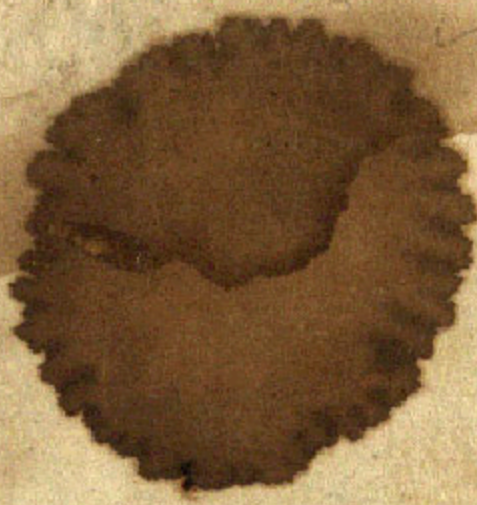
СИЛА ЛЮБОВ

1899

1899

Faint handwritten text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

~~PI 177~~

Kuusa J. Luoma ja jalka

na Osmalla

Juononkoti

1921

Боже, саједини ме тамо
и њима, да анђелски појивим!

БЕЛОРУСКИ
НАУЧНИ ОДБОР

РЕНД Р19Ср II 485.1

ПЛЕМЕНИТА И СИЛНА

ЉУБОВ

О Д

МИЛОША ЛАЗАРЕВИЋА.

(Edle und mächtige Liebe.)

У Б У Д И М У

Писмени Краљ: Свеучилишта Пе-
шпанског. 1831.

м

123378

ГОСПОДАРУ

МИХАИЛУ ПАВКОВИЋУ

СВОМ ТАСТУ

ИЗ УСРДИЈА

посвећује

Сачинишељ.

1830

WILLIAM HAZARD

FROM THE

LIBRARY OF

THE

UNIVERSITY OF

ПРЕДГОВОР.

Славни и изредни грчки Народ, није ни једног Романа у правом смислу имао а Римљани, коису шпо се Наука пицало, много слабији били, још мање: јер у време њиовог царовања, овај начин писања још ни познат није био; који је тек у средњем веку од Арапа у Европу донешен, и скоро од свију овдашњи народа примљен био. — И код нас Србаља уведен је тај род писа-

ња, и у садашње време Романисе највише пишу. — А шта је по Роман? зашто се код нас сад Романи највише пишу? и каква преба да буде Роман?

Роман је спрука преповедајуће Појезије, који се с оним бави, што је већ прошло, и кога је главно намерење карактер оног Народа, за кога се пише, описиваши и развијаши, и њега не нагло, него мало по мало од боље његове душевне било му какве, лечиши. Или пак добродјешаљ какву преспалајући добрим начином њега к њојзи дражиши. — Измеђ Романа и јуначки песама велика је разлика: Ове много у себи чудновани до-
га

гађаја имаду, као што се у нашим српским јуначким песмама види н. п. да вила из горице викне, и борећемсе у помоћ дође. Да долете гаврани крвави кљунова, и да говоре. А у Роману све то преспаје, о чем ћемо мало ниже говорити.

Романисе онда највише пишу, кад људи већ себи земље, ди ће живити, предобију, кад се у њима различне власни уведу, које све у миру и реду чувају. Онда Писац Роман изилази, и има кад, карактер народа описивати и њега попраћати. И то је узрок што наши Србљи сад пишу Романи: и то ди? у Мађарској,
1 * јер

јер су овде мирни под крилама
свемилоспивног свог Монарха и
Императора Франца, и у без-
вредности свог имања живе, и
гледе да свој ум развију и срце
украсе. После времена косовске
бишке, у време Карађорђа, а
баш и сад кад врховни кнез Ми-
лош Обреновић у Србији вла-
да, певајусе нај више јуначке
песме; јер Народ слуши и жели,
да јуначким својим владањем кад
пад себе обезвреди.

Роман (кога сеприца је и
идилла) кано гранчица Појезије
не треба да буде роб ћуди Пи-
сашеља, који пише да сам време
брже проведе, и да другим пре-
крапи, и који изпражује она-

кове ствари, с којима ће само у младићу срце разголицати, и фанпазију у њему распалиши; које ништа друго не значи; не-го младеж наводиши, да душом блуди, и себе убија. Он преба да различне Епохе човечског живопа у себи садржи; преба да пороке, који у оном веку владају, у ком пише, испраља, и на добродјешел мами. А по нај боље ради, кад једно или два лица узме, и па од депињства њиовог прашећи описиваши почне. Одкуд се после и општа добродјешел и погрјешка Нације видиши може. Испина, да у овом мом малом дјелцу Милан, Иван и Пешра нису доживили спароспи, да видимо како бисе

у свима својима годинама влада-
ли: али приповедка она, од које
је ово дјелце послало, шако је и-
зискивала. И шапо оно и није
прави Роман. — Јасам у њему
доказати кшео, да је племени-
на љубов силна: и кшеосам о-
правдати од учени Немаца на
мој мили род бачену љагу, да
Славени међу којимасе и Ср-
бљи броју, кроме други гнусни
и гадни порока, (које је висо-
коучени Господин Шаффарик у
свом славном дјелу *Geschichte der
Slavischen Sprache und Litteratur*
право и красно рефупирао, и
за које му Српски род вечно
благодари) као што у својој
Шпаписпици веле и *grob sinn-
lich*

lich m. j. само скопски љубе;
а за племенишу љубов ону искру
небесну нишпа и незнаду. Из
овог малог дјелца видисе, да је
Србљин и за чисту и племени-
шу љубов спворен. — Зар слаш-
на и скопска љубов може биши
пако силна? и поспојана? да
се од љубимог предмета одле-
пиши не може? Зајиста не мо-
же, што је благородна и чиста
љубов, која само у непокваре-
ним срцама жиле своје удара, и
за коју је само Човек способан,
која се зове „једна и па веч-
на“. — Но сошим више од те
љубови чуваши се преба, да она
у неприлици и у невреме свој
корен не удари. А какоће се бе-
ззленост незреле Младежи од
тог сачуваши моћи? Кад је ро-
дише-

дипшељи или меспо њи шупори
у непреспаном послу уздрже,
њој књижице за чипање изберу,
и одмор у друштву с великим
обзиром уздаду. Младеж пак во-
љу своју покори вољи Родипе-
ља своји у пракшическом свом
живопу искусни будући, умеће
ји од сваког зла сачуваши, и не-
покварене у зрели возраст дове-
спи.

У целом овом дјелцу пазио-
сам да по својоспи Романа мало
пре реченој, Србљин српски го-
вори, српски се влада ш. јест да
дрзко народу ненаменем шуђе
обичаје, а будући да се време
незна, у ком се овај догађај збио
од кога је ово дјелце послало,
по сам га у оно премеспио, у
које сам за добро судио, а као
писашељ и смео: Но у овом
сам солпим мање опасан морао би-
ши.

пи, што су нрави нашег рода у оном месту једва мало што од своје првобитности изгубили, дакле једнако они иши и непремени до данас остали.— Материји чипавој, ни бољи, ни згоднији начин писања, од овог простог, а од свију данас најсовршенијег израза не би могао; на кога обрану јер вредно што рећи, — дасе од почетка преспесања Азбуке до данас колико за његову снажност, и по пробитачно борило? — Штил је тако исто прост и у крашким слоговима, само што сам дигди у описању распећег афекта побудишелни Сцена, и дивоша Природе, ишина без нужде, но навалице десепосложни шок, Прози дао. Завршавајући овај предговор велим, да сам као Србљин Српски за Србље

писао , и желим мојим милима
младима сродницима и Сродни-
цама да ову књижицу добро ра-
зумеду , и да јим ум колико бо-
ље развије и срце украси , с јед-
ном речи , да ону асну имаду ,
коју сам ја кад сам писао пред
очима имао.

У Земуну 30 Маја 1830.

М. Л.

Под плавешним висом оним, седлом
нижи облака, под планином
Космајем у Наји Београдској, који
је зар дичећисе именом, које му
попли певац наденуо, гордо главу
подигнуо, лежи Сеоце мало Немени-
куће. Око овог местанца испина
немогусе видиши с трудом начињене
ни паши и гајеви лепо раздељени
и очишћењи; но ништа мање овде
је дивља природа сву красоту изли-
ла. Овде се брегови подизали, низ
које попочићи биспри кано кристал
преко камичака жуборе; тамо се
равнице на којимасе, жита, јечам и
зоб шаласи прострле, над којима
шева крили шрепшећи, цвркуша-
њем својим жетвоце весели. Овде
се виду честе и цбунови руже дивље
беле и црвене: тамо голијашски
расш-

распови 1) и брекиње, 2) у којима косови свирајући јушре рано поздрављају. А на равници леже воћке, плодоносне крушке, јабуке и шљиве; овде спадо оваца бели пасући блеји; тамо несташно на младо лишће и пупке брешеће козе скачу.

Сељани овог месца, пород красне, просне природе, проспосрдечни, богобојазливи и усрдни, љубилису се и пазили како да је само једно колена било: и премда широки поља и њива дугачки имали нису; ништа мање, шрудом и знојем својим оно мало земљице радећи, колико су добивали, да су задовољно и весело, веселу и обилну јесен дочекивали, и зиму у друшћву, игри и весељу проводили. Међу овим добрим људма живио је и наш спари Радосав, који имаћаше Сина јединца, коме је било име Милан, и кога је он још од колевке како душу сво-

1) *Quercus robur*, 2) *sorbus torminalis*. Linn.

своју љубио, и на његову сваку спо-
ну пазио; и ако му није знао даши
воспишање по садашњем кроју; он
га је ничим мање научио спрау Божију
и искреној љубови своји другова и
други људи. Младом Милану била
је већа обраћа од грјеова незнање
пога: нежели грађанчешу чишаве
књиге моралне и правила владања.
Тело су му боље крепила проспа је-
ла и умереност, пришом шрчање и
скакање у проспој и слободној при-
роди: нежел' сад свију љекара нају-
ченији прописи, како треба деше
рациши и одеваши. Стари Радосав
незнађаше чедо своје љубови Божијој
позивајућисе на висока меспа С. Писма,
обучиши: њему је доспа било моли-
швом „Оче наш“ деше своје упу-
тиши, да јесш Бог, да све што у-
живамо од Бога имамо, и да на љу-
бови к Богу оснивасе и љубов ко
ближњима. — Прав и здрав разум
родишеља Миланови, још од млади
његови годиница могли су и у де-
шешу

пешу шакођер прав смисао, без висока и замршена начина воспитања, улипи. Срце њиово чисто и без сваки прикрајака будући, и у чеду је шакво нај лакше, једним само примером, без многи речи, породило. Безазлено тако деша распило је и грајућисе другујући са својим малим сусједом Иваном који бјаше Син Драгушина. Свагда су скоро заједно били, заједно у пролеће, љубичицу 1), пресличицу 2) подолови, а по брдима, гороцвет 3), кукурек 4, бели новчић 5) брали, и један другом поклањали. Заједно у лепо косовиће по лугови шражили, и правично ји међу собом делили; или у зиму на пруголо крешшалице вапали и с њима се забаљали. Но при свем том њиовом друговању опеш је њи често њека урођена сила нарави раздвајала : шако Милан би се често
запла-

1) *Viola martia*, 2) *Hyacinthus botryside*,
3) *Adonis vernalis*, 4) *Hellebor niger*,
5) *Anemone nemorosa*,

заплакао, кад би видио да Пшићар мале славујке с гњизда прождире, а он неби могао ји избавити. А Иван бисе љушио, кад кобац грлицу, коју је из шуме у чисшину одбио био, увапити не би могао. Кад би Милан с радосном сузом у очима спајао слушајући умилно певање Славуја; онда би Иван спрелу спремао, да на нишац у пог певца згаћа. Тако су ова два мала Српчеша распила, дешињспво своје дешињским забавама проводећи, до девешнајспне своје године, кад су већ у пуцању, у јашењу коња, и други послови који се одраслему пришоје, време проводили.

Милан једном са својим другом Иваном лов ловећи изиђу недалеко од Космаја, носећи на своји млади рамени пушке. — Даница је већ пребледила била, и Сунце рано прве своје зраке иза Космаја пушћајући, руменилом својим паспире и паспирке опомињало, да за својим белим
ста-

спадом опиду. Сама још заостала под горицом Петра слушајући мило Славуја појање, и умивајући на попоку своје крвљу и млеком наливено лице, око ког се смеђа коса, као магла кад шијо преко Месеца прелази, распрла. Сшас је вишки појасом ушегла, и росну је млађу *) за њега задела.

Из луга изилазећи опазе је два верна друга видише је, па јим на њој очи оспаше, а срца јим из груди неспаде **). Једним гласом повикаше, друже браше! видил' лепе девојке? Можешли је ши гледаши, да не зажелиш је за љубовцу имаши?

„Од како је свеш посшануо
Ни је лепши цвеш процвапио“.

То рекоше па девојци припекосе;
скочи дева и задркша као срна од
лова-

*) *Corydallis bulbosa*.

***) *Ut vidi ut perii*. Virg. Ecl. VIII.

ловаца преко горе гоњена, пак закли-
 ша као из горице виле. „Верни
 друзи познаници моји, ил недоспе да
 ме саму зашечете, ил вас пупт изне-
 нада овамо наведе, како је било по ви
 и Бог мили знаде: но шако Вам
 шрипупт имена Божија, бежише од
 мене усамљене девојке, није адеп
 да сама овде с вама будем, а имам
 и браца Радивоја, који ако чује, да
 сам с Вама сама била, увапиће
 пужну мене, везаће ме докле шече
 Сунца и Месеца, раниће ме као
 кучку на ланцу, и биће ме као љушу
 гују и најгору ђидију. — Млади
 ловци незнадоше њој ни једне рећи,
 већ пођоше преко брда нашраг (ша-
 ко спроћу овог цвета рајског, де-
 војачке безазленоспи, свако у свом
 срцу осећа спра и почитпање) ћу-
 пећ иду, на лов и не пазе, и свак за
 се о девојци мишљаше, један од
 другог љубов шајаше. У оба је срца
 Амор спрелу дубоко забо, и Мо-
 ма је обојицу јако за се обајала.

Обо-

Обојица тако замишљена, кући се врапише, и колико су верни друзи били, опет један другом завиђаше. Иван мисли, Милана Пешра више љуби: а Милан у себи вељаше, Иванова су већа спада оваца, и богатије му се сестре носе; запоће волепи Ивана девојка. Распаше се сад два верна друга сваки свога дома оде.

Кад Милан у авлију уђе, пуспа му се сва учини, пушку скида ником се не јавља. Он шеде на звање Оца свог Радосава вечерапи: но вечера му се чемерна виђаше. Од вечере ћипи, оде пред кућу и под липу седе. Гледа Месец како шијо кроз облаке оди; гледа њега а на Пешру мисли, и шешко уздише. Сад први пуш немир у себи осепи, и све му без Пешре пуспо бијаше. — Он у ложницу оде да покоја спражи, ал ложница бијаше њему сужна шавница *). Тако љубов сасвим је

*) *Res immoderata cupido est. Ov. Eleg. XV.*

с Миланом обладала било. Но Иван, премда тврђег срца бјаше, живо о девојци мишљаше. И што је више себе победиши шео, да је боље да се Петре мане, говорећи, њу већма заслужује мој верни Милан, то му се већма жељом за девојком срце палило.

Петра данас чуднованим осећањем обузета, спрашљиво у колебу спупа; мучисе, а незна шта се с њом догоди. Сад први пут њека спрасш из њени биспри очију сузе преко бели образа изцеди: кано југ, из брдашца покривена снегом капљице. Целу ноћ није оком препула: већ непресхано на Милана и Ивана мислила. Пред зору шек заспи, ал је спрашан сан још горе успраши: као Милан ножем да је убио Ивана, а после и сам себе у срце убо. Тако још дркшајући из ложнице ћипи — Маши њена Босиљка, која је њу још кад је шела спаваши, неспокојну видила, брижљиво је за-
пи-

пиша : Ја у теби ћерко , једна радосни моја ! велику шугу и жалоси видим , теби се нешто особито догодило , немој шапати од своје Мајке , све по реду кажи , какав догађај у теби шакву премену учини ? Ти си била до сад весела , а сад како цвешак кога врућ ветар опари , са свим си клонула . Синоћ ниси вечерала ; а као што је на својима очима видиши , није сан ноћас на своје препавице ни силазио . Беседи , немој ме шару у бригу бацати . Наше речи бризну Пепра плакати , и Мајци својој у недра паднувши , све као што јој је на срцу лежало , одговори . „ Мила Мајко ! ја без тебе сјајан свет не би видела : ни би слаба и незрела животи сладки уживала , зато ћу ти сад све по реду изрећи , и од тебе Рођена ! помоћи чекаши “ . Јуче рано кад сам овце изшеривала , нађоше ме на попоку умивајућисе два верна друга Милан и Иван ; и к’ мени осмејивајућисе при-

приближавашесе ; но ја поплашена
 њи немилим речма одбијем, и прем-
 да се 'с' њима ништа у самоћи оној
 ни разговарала нисам ; опеш њешно
 тако ми се јако срца коснуло, да
 сам мислила да ће ми од куцања
 из прсију изпасни. Мислим и раз-
 мишљам али све забадава ; јер је
 њека страшна смупња самном обла-
 дала. Зар не коби кога од нас Мај-
 ко ! спраовито сове укање у ду-
 бљини распа изпред куће ? Зар на
 добро гром лепоске нам спали Цера
 код бунара *. *) Санови кошоме
 страшни сву ноћ ме мучише. Из
 свег овог видим добра биши неће.
 Стара Босиљка узе ћерку себи у
 крило, и руком по румени образи
 је гладећи, овако јој говориши спа-
 де : О ! радосни ! и једна подпоро
 моје шаросни ! Сан је само варали-
 ца ; а и коблење вара често људе.
 За-

*) Virg. Ecl. I. De coelo tactas memini
 praedicere quercus — Saepe sinistra
 cava praedixit ab illice cornix.

Запо неплашисе, ништи младо швоје
весеље ши губи; већ се Богу моли,
и буди пошшена и безазлепа девој-
ка; јер је то сав швој адићар, а
моја и швог Оца Младена сва радост
и весеље. Ја ћу сав овај догађај од
швог бабе зашајати; да му спраш-
ну бригу изненада не задам; јер он
тебе преко свега љуби, и као зје-
ницу своју чува. Колико је Босиљ-
ка ћерцу своју шшила и блажила,
опет и сама се од црни мисли о-
спрешни није могла.

Милац је од то доба од како је
Пешру видео пет или шест пуша
поред њене кућице пролазио, и њу
изгледао: но никако је није мого
видиши; и почео је јако венуши,
мислећи, она Ивана воле, а за ме-
не немари, и бежи само да се сам-
ном несаспане. За њом мислећи и
шугујући самом дрвљу и камењу шугу
своју је кизивао; и горе је јаде
одзиваши учио. Већ је љубов, ша
несрећна спраши и зависши на свог

до

до сад најмилијег друга Ивана у срцу Милановом залегла. — А! повикне он, леп је Иван и бољи од мене! Он сад дигод у шумици с Петром седи, и љубов проводи, а мени и мојојсе љубови подсмева. Но шако ми при пуп имена божија, повребаћу ја њи, и шако ми се засушила десница, обоје ћу једним ударом на онај свет послаши. Тако је већ завист с њиме обладала била, да су му све жиле осветом забрекнуле биле. — О љубови! чудноваша спрасши! ши из кропка јагњеша начишиш шигра или риса; а рисове на ланчићу ружичном водиш куд год оћеш. —

Милану са собом борећемсе издалека укажесе Иван, који управо к Милану ићаше, и кога овај како опази, у јаросши рече: Ево — Ево га иде чинимисе весео, кано да је мејдан одржао, без сваке сумње од Пешре долази — Сад — Сад ћемосе огледаши; но да видим оћел смеши

у очи ми погледаши, и да чујем шта ће ми говорити шта ли лагати?

Ив: Добро јутро драги браше Милане! Ајде! да овце већ крећемо, зар си ти заборавио да оне најрадије росни зановем *) пасу. Па ће мо ји после напојити. — А шта си ми тако јако пошавнио, баш када си под земљицом био? јесил здрав ил ти је гроза ноћос руменило са образа скинула? Шта су ти тако очи упале? Недај се браше! и кажи свом другу Ивану шта ти је? ја ћу теби помоћи спражити. Акол те жалост каква (које ће најпре бити) на срцу гризе**), не шаји ништа од свог верног друга, ша мисмо и досад свагда један с другим и радост и жалост делили. А сад — — — —

Милан. Иди Иване оканисе мене, иди својим пушем. Ја видим да

*) *Cytisus Europ.*

**) Мужу же печалку засышутъ косица. Сирах.

да ти мени више пријатељ ниси ,
ниш ја могу више с тобом другова-
ши. Ја , истина велику рану на
срцу носим ; ал ако је теби откри-
јем , она неће се залечиши , него ће
се још већма позледиши *). Рана се
другдар позледи , кад се око ње
гледати. Иди , ја те више гледаши не-
могу , што се дуже с тобом разго-
варам по те већма зној спопада.

Ив. Милане друже шта је то
од тебе ! Ил је може бити когод
мене код тебе опаднуо : Месо му од
костију одпадало , и какву искру
непријатељства међу нас врго. А
може бити да је чудна она боља
(љубов) какву кавгу међу нама у-
чинила , она , која је могла (као ш по
ми је мој покојни деда преповедао)
два царства завадиши. Ако је та-
ко , по казуј , не ћуши , ја ћусе
врло лако оправдати ; јер знам , да
сло-

*) Ovid. Lib. III. de Ponto. Curando fieri
quaedam majora videmus vulnera.

слободно дишем: и даћусе моћи, баш ако би с којом девојком и познанство имо, лако од ње теби за љубов отргнути. Зар ти незнаш свог друга Ивана, који је кадар и сав свој живош, свој само да избави, жртвовати. О Милане! Милане! шта ти би — шта тако замислено ћупиш, и очи преврћеш, како да си у спрашној некој бољи.

Милан је још неколико минути у тако бедном положењу спајао, и уздицаји су му прси јако раздирали; а попом на Ивана и негледајући, наједанпут се окрене, и спазицом преко брда к своме спаду оде. У по брда спане, и овако сам са собом говориши поче „Воже драги и мили! Како сам ја пре него што сам Петру видио безбрижан и весео у постељу легао и успајао, како л јутро рано весело поздраљао. Како сам за мојим спадом бодар, у моју фрулу свирајући, или што певајући, одио. О судбо! а шта се сад са

МНОМ

мног учини? Боже! учини као благи, да само мало Пепру заборавим, и да се с другим каквим делом и мишљењем забавим. Обради ме к моме баби опет, да послушам његове паметне речи. — Избави ме Творче од ове страшне боље и излечи ми срце, које се од зависти, прошив мог искреног друга Ивана опрорвало. Допусти ми опет да весело по овом брдашцу љубичицу и млађу берући, пошешам: и умилно пшичица певање радостан послушам. О! Боже! Боже! поклони ме опет самом себи — Даруј ми да опет с оном радосћу у јутру на сјајну даницу и на изодеће сунце: а у вече на бледи Месец задовољан погледим. — Али чинимисе по су од сад већ све за мене немогуће жеље. Видим да ми и неба и земље неспаде, од како ме догађај наведе, да Пепру видим, да је видим, и по у онаквом положењу, које би љубов и у спарцу од осамдесет година породило.

2 *

Како

Како се била над биспри пошок нагнула, и како је белим рукама румене образе чистом водом прала; у попоку се чинило као да су јој две ружице на образу цвешале. Тако је она безазлена, о својој лепошпи нишпа и незнајући, спајала; кад сам је ја видио. Ах — — — но најбоље ће за мене биши, да ја бд-сад бежим од оног меспа, ди би Пепру видити мого, па ће време, које сваку шугу лечи, и моју рану залечити. — Но да ми је још једанш да се с Пепром саспанем, да јој кажем, шпа ја за њом пршим. Идем, идем на ону спрану, на којој од прилике сад моја Пепра шеће *). Заљубљени види већ несрећу своју, — али онеш радо у њојзи оспаје. Милан сам са собом борећи се, најпосле поће пражити Пепру и шврдо у себи смисли да јој љубов сво-

*) Sentit amans sua damna fere, tamen haeret in illis Ovid. Trist. lib. IV. Eleg. I.

своју каже, и да од њени ружични
 успанца или живош или смрш себи
 изречену прими. Идућем му на
 југоисточну страну од брда Космаја,
 наиђе на онај пошок ди је први пут
 Петру видио. Ту на један камен
 седне, и дубоко замишљен овако пе-
 ваши почне:

Овај пошок с ладном водом
 Свему свету сведочи;
 Да с' у Пешре чарне очи,
 Лице равно са зором.

* * *

Овде она кад је прала,
 Образчиће румене,
 И умилно прегледала
 Ове руде камене.

* * *

Славујак је шад јасније
 Из грлашца умилног

Глас-

Гласне даво мелодије
Фалећ Творца пресилног.

* * *

Што сотвори лепа шако
Земног Раја Ангела:
И богињу свега села
Коју љуби Ах! свако.

Стари његов отац Радосав, коме је бела спароси косу перју белог лабуда равну учинила: већ је од неколико дана опазио био; да је син његов сасвим други, да он на њега, кад би он њему за вечером, као што је имао обичај, што приповедао, ни је ни пазио, или кад би га што запишао, морао је почекаши док му заљубљено чедо одговори; и да нигди није мирно седио. Познао је и на свом белом спаду; да већ овце од неког времена ниш су дебеле биле као досад, ниш су онолико млека давале, ниш су пак онако веселе кући

ћи долазиле као досад: Видио је да јим је вуна од купине сва разчупана била. То је све он преписиво немарљивости Сина свог Милана: а судио је овако: Он је био досад почан и весео, сад је сасвим немарљив и жалосан; то мора штогод бити, што је њега пременило; које ћу ја, ако само непрестано за њим пођем, и на њега узпазим лако опкриши. Он је заиста од то доба на сваку његову сназу и пазио био; и сад кад је ову песмицу чуо, сву је пајну разумео, и забринуосе како и штаће радиши, јединцу да помогне. — Из џбуна се полагано дигне, и опет спазом, којом је дошао био, кући се враши. И кад у собицу своју уђе, белу кано снегом покривену главу на руку наслонивши, јако се замисли.

Љубосава видећи свог старог друга тако замишљена, и још од младости научена њему сваку саобрашину с чела разтераши, коју би

у бурном овом живошу добио био. Записа га овим речма: „Радосаве! од како смо се ми саспали, и у свепи брак спушили, доспа се пуша теби догодило, да си намрштен и забринут био, но пре него што сам ја твоју бригу разбрала, ти си мени свагда сам и непипан казао; а сад те тако јако брижна видим, а ти ћупиш? и чекаш да те пипам. Говори, немој ме мучипи; ти знаш, да је твоја брига свагда и моја била: као и весеље твоје свагда заједно и моје било.

Радосав. Драга моја Љубосаво! Има већ осамнајст дана од како ја нашег Милана гледам, и доспа пуша се под моју стару шрепавицу суза слила, кад ја видим, да он ни је више онај, који је досад био, и да је њега нека душевна боља обузела. Знам да се и од тебе та премена сакрипи ни је могла, која непрестано над твојим јединцем лебдиш. Видиосам ја по, велим: но знаосам

и по, да ћу ћупањем најпре шајну
 шу одкриши : за по сам сваку њего-
 ву спопу чуво, и шако сам данас
 шу његову срдечну бољу разумео.
 Он љуби, и по љуби смршно, љу-
 би Пешру нашег сусједа Младена,
 но шта ће из тога да будне! Дете
 је наше чиста и права срца: а љу-
 бов је само једна, и ша је вечна.
 Сад, ако родишељи Пешрини девој-
 ку њему не издаду шу љубов никоја
 друга њему заменуши неће моћи.
 А као што ми се чини да су они
 већ изабрали Сина нашег кума Дра-
 гушина, Иваиа. О Љубосаво! Љу-
 босаво! незнаш шта од шуда сљедо-
 ваши може. — О! јакосни Боже;
 ши нам сам помози! — Ми сад до-
 бро моприси морамо, шта ћемо
 радиши. Ако њему сасвим шу љу-
 бов забранимо, шоће још горе би-
 ши; јер „љубови што веће препоне
 чиниш: по она све силнија бива“ као
 кад кога зашијеш; и за крапко
 време дисаши недаш, па кад одпу-
 сшиш,

спиш, он онда још силније дише. Акол пак у пој његовој бољи без помоћи оспаavimo; по ће он венући и чезнући живопи свој млади скончати. Зато се јако спарати и бринупи морамо, од те несреће наше чедо да избавимо.

Милан као што је и наумио био, преко Космаја се дигне и Петру жељнима очима свуда мошрипи спане. Већ је сунце прећу часп свог пута оног дана на Оризонту свршило, и већ су распови дугачке сенке правиле. Пшичице су из дубљина шумски, ди су се преко дан од жарког сунца сакриле биле, изилазиле и сладку армонију слагале. — Милан бјаше спрука средњег, спаса вишка, лица округла, на ком крајње черпице опет се напрат повраћаше, као да сведочише да он бјаше срца њежна и вишка; очију плави над којима се узвисиле танке црне обрвице: Ово лице облећала је плава мекана коса; како зраци јупреће сунце. Заљу-
бље-

бљени овај момак, у кога су прси од љубовне спраспи врло мекане биле, уздишући и сузе с образа спирући, на једном брдашцу бело спадо оваца опази, које весело пасећи ногу пред ногу иђаше. Сад он шаки шамо поипи, но што се већма шоме спаду приближавао бијаше: по му је све јаче срце куцало, и колена под њим клецаши почела. Сунце је већ румено за гору залазило, и спадо се блејајући играло, баш канда је и оно красопу вечера осећало. Грлице су по вр'ови суви распова и Ораја поседале биле, ди су се као за шај дан последњи пуп видиле, љубљећисе разшајале. Милан над једном долином изишав, Петру под гранашим бреспом усмопри, ди умиљашо на две грлице које су на вр'у једног јавора спојале, и љубилесе, гледи, и кад једна с пљескајућим крилма с гране одлепи, за њом друга се шаки подигне, прашила је она њи очима док на Друго
Дрво

дрво не падну. Пепра ово и друга позоришта гледајући понула је у некој сласи. Тако Милан њу из прикрајка гледајући сав уздркће. О Боже! рекне у себи, имал милијег спворења негод што је она — право анђелско лице. Но сад непреба више да се зашежем, сад морам мог покоја ради њој моје срце одкриши. Тако мислећи као кроз неку шаму њојзи се приближи. Пепра како га опази спрепећи на спрану ћипи, кано јагње кад горског курјака види; у шом спрау шела је да бежи, ал је нека магнетическа сила зауспави. — На што Милан себи дошав овако јој рече: Не бежи Пепро! спани! не идем ја да те кано курјак лане раздерем, или да те плашим: већ ја тебе молим и живим те Богом заклинѐм, послушај ме да ти само у две ил три речи кажем, шта ја трпим, и какосе за шобом губим. Ти ми једна можеш помоћи и животи или горку смрт задаши.

Куд

Куд год идем свуд тебе видим, и о теби мислим; свако јагње предамно играјућесе и весело скакајуће на тебе ме спомиње; свака грлица на граници седећа, и рапаво љубко гркајућа, тебе мени предспаља. — Петра чуднованим осећањем обузета, шела би ушећи и Милан је зајиспа неби задржао био; но њечпо је са свим окамени, и шако она пред Миланом осшане. — Тела би ишо да му рекне, ал јој усне са свим оладнеле биле. — Сад Милан се боље ослободи и к њезиним ногама паднувши овако проговори: — Петро! јел могуће да ти мене не разумеш? и да ти при свој мојој шузи зашобом и не осећаш, да ја тебе љубим. Петра напо овако Милану одговори. Милане! ја сама љубов никад нисам познала, али опеш њешпо другчије сам осећала, кад сам с шобом и Иваном била, него кад се с мојим брацом разговарам и шалим — а управо да ти

Ка-

кажем, и у мени сам велику премену видила; но нисам знала шта је то? видила сам много пуши љубљење пшичица, и гледала сам како у пролеће славујак један к другом дркшајући и пресећи крилма долеће: а после крапког времена у кљунићу сламку носи, и гњиздо плеше, и у њега јаја носи. А по међер све је било из љубови. — Но при свем шом осећању, ја би опеш врло несрећна била, кад би ја мом срцу узде одпусшила. Мој драги Ошац свагда би кад о младежи говори, додао: да је онај најнесрећнији који се, било мушко или женско, пре неголи му је слободно, заљуби и љубов проводиши почне, по јесп пре него што се пред олшаром не благослови, и своме другу јавно вечну љубов не обећа и о шом се закуне. Ја на шебе Милане! не мрзим, и мени би кад би моји родишељи шели врло мило било, с шобопи и радости и жалоси овог свепа делиши.

Али

Али ја само преко њиове воље што-
 год учини никад не би смела; једно
 што сам још од колевке навикла,
 вољи родитеља моји, који су ми жи-
 вош дали, слепосљедовати: а друго
 што ја немам онолико разума, ко-
 лико они, који су већ колико време
 у радости и шуги проживили, и зна-
 ду шта мени штодити и шта за
 мене добро бити може. Може би-
 ти што се мени најбоље чини, да
 је оно за мене најгоре: а што се
 мом неискусном срцу зло и непо-
 вољно види, да ће мене најсрећни-
 јом учинити *). „Често носи красну
 бодљиво шрње ружу“. Запо Мила-
 не! сад сам разсуди, смем ли ја те-
 би на твоје писање одговорити.
 Ја ћу рада моје родитеље у руку
 пољубити, ако они тебе за мене
 изберу. Доспа сам о свом красном
 и добром срцу чула, и желила би с
 тобом век проводити. Но већ и ја
 ви-

*) Ovid. lib II de Pon. Saepe creat molles
 aspera spina rosas.

више почињем говориши, него што ми је слободно: зашто, ти иди моме Оцу и мојој Мајци, и од њи одговор очекуј. — На то њој Милан, уваживши је спрепећи за руку, рече: Пепро! сад видим, сад знам, Ти, да је теби Иван љубов своју изјавио, не би се дуго домишљала; него би шаки њему у наручије пала, и пољубцем му одговор дала. А мене ладним речма на своје родитеље одбијаш. Слаба је љубов, која се ладнима речма исказује!

Пепра. Ја тебе Милане не разумем; ни ти знам зашто би ја Ивана волила нег тебе. И он је добар испина и чесан момак, а и ти си; лепи сте и добри сте обојица: а ни један од вас ни је ми ни каква зла учинио: зашто сте обојица равно мили срцу мом. Сад би само благослов моји родитеља свршио, чија ћу биши, и кога ћу вечно љубиши. Тек после овог благослова љубов треба да влада, и да вечно траје.

Ти

Ти знаш колико добри и од добри
 родителја девојака овде у нашем ма-
 лом меспанцу оспало је несрећним,
 што су раније, него што јим је
 слободно било, љубов својим љубез-
 ником откриле, и с њима понајно
 живиле. Редко се то догоди; да о-
 нај младић коме је његова љубезни-
 ца, своју љубов сасвим поклонила,
 њу узме, и да њу баш ако се и уз-
 му непресано људи и почишује,
 знајући њену слабост, боји се сваг-
 да да га неизневери. Кошом могу
 се различни догађаји случити, да мо-
 мак ако поспојан и оспане опеш
 они вечно сојузитисе не узмогу.
 Може Опац или мапи њину вољу
 поквариши; а и друго што њино на-
 мерење у нишпа обрашиши може *).
 Нишпа човеку није извесно. Но о-
 пеш оно прво повпоравам ако се и
 узму и међу собом љубовно узжи-
 ве, шпа ће свет рећи? и мало и ве-
 ли-

*) Ovid. Trist. lib. V. Nil homini certum
 est.

лико ће прспом на шакву девојку пружаши; која је тако слаба била, да је своју чест погазила. А знаш да је у лепог пола чест највећа добродјешељ, као у мушког јуначство. Могу се испина двоје и безазлено и пошпено миловати у љубиши; али оћел свеш по веровати? Наш женски пол преба тако да живи, да нико и не помисли, да се она с ким милује. Сад видиш Милане! шпа смо ми сиропе девојке. Запо дакле ако ме најмање радодимаш и почињујеш; а ти паки бежи одавде, и гледај да се нигди од сад самном насамо не саспанеш, гледај заклињем те живим Богом —

Милан сад сам оспане, и врло се зачуди њеним памешним речма: испина помисли он да оне вешрењаше девојке, којима је њина лепоша непрешано у глави, и које мисле непрешано, како ћеду се момцима допаси; и ако се коме допадну, шо на прву реч паки се с њиме у
 љу-

љубов и познанство упусти. Истина шакове девојке не мораду имати у себи много доброше. Али опеш љубов је једна и ша је вечна; а по како муња из срца кроз очи у срце у један ма продре. А да по код ње ни је, видим, јер ни је могуће да она колико силе има, да би све по победиши могла, и да би разум њен колико говориши могао.

Тако говорећем Милану самом са собом укажесе један Спарац Н. кога је бела брада до појаса спустиласе, и кога ако је лице и сабрано било; ничим мање око му је још бисиро и пуно живоша било. Милан како га опази, приступи му и маши се руци. Чесни овај спарац познао је шаки на Милановом лицу, да је заљубљен, и да га ша несрећна спраси мучи. По свом обичају, кад види спрадајућа, недомишљајућисе много шаки смисли, да га по могућности својој од његове боље излечи, и сад овако говори спаде.

Си-

Сине! ти си Чедо моји добри при-
 јашеља Радосава и Љубосаве. А ти
 сад спрадаш, то ја на свом вену-
 ћем лицу познајем; и зато ћу ко-
 лико ми моје многолепно искуство
 допушта, теби мој савеш даши, и
 за тебе се Богу помолиши, да ти
 да послајану вољу, па ћеш све по-
 бедити. Послушај ме само и запам-
 ти шта ћу ти рећи: „Ако љубиш,
 и ако си се загледао у ону девојку,
 која је твоја прилика, а ти неокле-
 вај: него шаки мени кажи, а ја ћу
 с твоји родитељи у говору, за те-
 бе ту девојку просити. Ако пак
 прилика теби равна није, а ти бе-
 жи као од ватре од такве љубови:
 јер Милане! чедо моје, ништа мла-
 дића шако убити не може, као су-
 јешна љубов: и ја сам сам због те
 несрећне спраши поспрадо: и зато
 ћу ти на крашко моје спрадање ка-
 зати: Име моји родитеља и моје
 презиме и опечество изоспавићу:
 јер ти и онако ништа аспити не-

МО-

може: Родитељи моји били су до-
 ста могући, и мене кад сам мало
 одраслио, у школу на науку даду.
 Ја изпрва измеђ први ћака у науци
 будем; а после несрећом мојом до-
 ђем у кваршир, ди је више чељади
 било; шу кроз моје у оно доба мла-
 де жиле на скоро спраси љубовна
 продре, и мене неспособна учини за
 сваку науку, ја поспанем непоспо-
 јан у сваком послу, дуго ниши сам
 мого седити, да задану лекцију на-
 учим, ниши на моје учитеље у шко-
 ли, кад што предају да пазим. За-
 шим мало по мало почео сам ићи и
 у весела друштва; вино пиши кар-
 те се играши, и шако мојим роди-
 тељем знаши прошкове и дугове
 правиши. С' мојом браћом и мојим
 другима почео сам се завађаши, њи-
 ма завидити а и самом песницом до-
 ста сам пуша моју свађу размрсио.
 Играње свако младићу шкоди; а
 као што онај славни римски Певац
 Ови-

Овиди вели *). Свака игра граби
 злапно време наше: а особито и-
 грање карте. Карпач сам себе у-
 бија, губећи време, губећи здравље
 и имање. Моје родитеље и свепо-
 вање њиово сам презиро, и друга без
 броја сам зла дела чинио. О
 спрасна Лубво! зар је шако с шво-
 јим милим осећањем скопчан сваки
 непоредак, и свака пропаст? —
 Једно вече кад сам ја у нај већем ве-
 сељу, с неваљалим жеским лицама,
 и са рђавим мојим друшћвом био,
 дође шу један спрани шрговац и мене
 по имену зазове. Ја како изиђем
 он ми шаки једно писмо, с овим
 громовишим речма, преда „Твој О-
 пац мој спари Пријатељ сасвим је
 поспрадао. Његове су се Галије по-
 давиле, а дужници шек шпо га нису дали
 зашвориши; јер неможе ји исплаши-
 ши: зашо опргнисе од пог неваља-
 лоф

*) *Quique alii lusus - - - perdere rem
 charam tempora nostra, solent. Tr.
 lib. II.*

лог друштва, и поими твог Оца да избавиш“. Ја оно писмо добро и непрочитав у недра га мепнем, и опет брже дођем у весело моје друштво, и моје неваљале игре продужим. До тога ме је довела та проклета спрасп, да сам у друштву покварени девојака и моји развраћени другова, и самог старог и доброг мог оца заборавио, и њега се оно вече ни сепио нисам. Кад се у јупру од крапког сна шргнем, онда мене њека брига нападне, као што је обично, после поћног весеља, супра и душа и шело клоне. Сепим се оног писма, скочим и извучем га из џепа, које ове речи садржавало:

Љубезни Сине!

Ја сам измалена на теби приметило, да је тебе Бог с раскошнима

и

и лепим дарама одарио ; зашто сам
и паки смислио био , шебе на нау-
ку даши. Које, кад си у године оне
дошо , да си за веће науке, и учи-
ним , и шебе с добрим мојим саве-
том у Академију мошљем, и шамо
сам ти све шиљо шпоси пребовао.
Преко тога дугове које си вепрења-
сто правио, плаћао. Ти си се изпо-
чешка добро владо; а сад као што
од многи људи чујем, швоје шалан-
те на зло шупопребљаваш. Ти се и-
граш! и пијеш! и швоје златно вре-
ме у неваљалспву проводиш! О!
мој — — но могул те још мојим
сином зваши! допогали си дошо!
Зар је то она помоћ коју сам ја од
шебе очекиво? Ти си шамо сад на
брегу пропасти, а ја сам све моје
имање несрећним догађајем изгубио.
Шта ће сад од шебе, шта ли од
швоји неудати сеспара биши? Ошрг-
нисе од шог неваљалспва, и пошши
овамо, да бар колико шкоје науке
заслужују, какву службицу овде до-
би-

бијеш, да ти од глади не поумиру
твоје сестре и

у Н. Н.

твој несрећни Отац

Н. Н

Ове су речи као спрела срце моје
парале, почнем уздисати и разми-
шљати шпаћу и какоћу: ал мени
пако мислећем на једанпут епопи
на врапа једне од они мои познани-
ца, која је ласкањем својим колико
мене обузела била, да сам се ја њој
заклео даћу је вечно љубити и о
њој се бринути. Сад сасвим забора-
вим очино писмо, и моје намерење
да се дома враћим*). Спреле још
вадећи, што ми шкоди, иштем, и
с њом се договорим, да ово место
оставимо и да бежимо; јер сам се и
ја

*) *Telaque adhuc demens, quae noscere
sequor.*

ја сам се овде јако задужио био, а од оца ништа се нисам имао надати. Тако одапле дигнемосе, и пушујући ранио сам себе и шу моју неваљалу љубезницу опимајући и убијајући људе, који су правим пушем и шрудом себи ужитак искали. Док напоследак нисам и моју рођену удашу сестру у једној крчми незнајући пробо, и њеног мужа који је пример био свију ожењени људи, и који је ишао да мом оцу своме шаспу помогне, и да га из шавнице (јер су га дужници већ затворили били) избави, убио. Које сам на моју велику несрећу тек мрпве познао. Како се по догоди оставим ја шаки, мог неваљалог и поганог прапиоца, и ушечем из оног царства ди је моје опечештво било. И ево сад овде у једној пећини ди јаучем и вичем сва

ки дан молећисе Богу — Боже —
Боже! оћеш ти моћи мени опро-
спини? —

Запо Сине! ако и јест швоје
још чисто и непокварено срце; но
кад љубов свирјепа њиме једанпут
облада, и оно неузможе ону добиши
у коју се заљуби, онда сљедује неза-
довољност у свачем, и онда се пра-
жи непошпеним начином да се она
љубов заглади и заборави. — Исти-
на да ова моја преповедка, за швоје
још непокварене предјеле много не
вреди; но ја сам теби то запо пре-
поведао, да мојој шузи одлагшам, а
и тебе колико толико да поучим.
Сад Милане говори, и ништа немој
пајити: а ја ћу све што могу учинити,
теби само да псмогнем.

Милан на ове речи с умиљеним ср-
цем, и обореним очима приступи

ближе к овом достојном спарцу, и овако говориши поче: Оче! ја у теби како сам те видио неко поверење и с тобом особиту слободу имам; зашто ћу ти све по реду моје јаде казати. Ја сам се загледао у Петру кћер старог Младена, и љубов сам јој моју изјавио; ал је она ладнокрвно мени одговор дала. Није испина мене сасвим одбила; но није ме онако примила, као што сам ја желио. Она ме је упутила на родитеље њене, ја од то доба сасвим себе непознајем, и велику сумњу имам ах! на мог друга Ивана, она њега радије има нежели мене, с њим се може бити у попаји састаје, а мене презире.

То како је Спари Н. саслушао био, шаки је овако одговорио. Милане! добри Милане! — зашто ти

не-

немој нимало шужиши, ја из твог
говора видим, да је она добра и ода-
брана девојка, која тебе заслужује;
јер веруј мом искусиву, свака де-
војка која право и искрено љуби,
не само теби, него ником љубољ сво-
ју казати неће, и она јој се или на
лицу или у очима или у куцању ср-
ца показује. Францускиње, како се
с момком саспану и мало у познаг-
ство дођу, таки и непипане почну
перорирати, да оне њега љубе, и
да га обожавају, и да без њега немо-
гу на час на по биши. Но то је све
фалично, и знак безобразлука, и
сведоџба да је њена прва безазлена
љубов прошла, и да та за вечног и
верног друга ни је. — Зато ти не-
мој ни најмање жалити, што она
није тебе онако предусрела, као
што си ти желио. А ја ти се обе-
ћа-

Ћавам да ћу у договору с твојим
Оцем ту девојку за тебе просиши,
и надамсе да ће она твоя на век би-
ти. — Сад Сине! видиш да је већ
сунце последњим својима зракама
в'рове јабланова обасјало, и тек ди-
који кос на вру леске седећи; ти
поиши сад к твојим овцама, и те-
рај ји дома; а јаћу пре нег што ра-
паво гркање грлица јутро нагове-
спи, к твоме Баби доћи и њему
твоју љубов к Петри Младеновој ка-
зати; припом ћу га и ја молиши да
не оклева већ да брзо гледи, да се
што сврши. На те речи овог чест-
ног спарца Милан руку његову к
уснама својима преписне, и поплим
је из очију капљена оросив с мир-
ним срцем к своме спаду оде. Кад
је спадо своје кренуо и к сеоцу ла-
гаио преперивао, већ се вечерња звез-

да

да указала била. У љупким замишљењу, надеждом оживљен ишао је он свирајући у фрулу за овцама. Родитељи његови Радосав и Љубосава пред њега су изишли били, незнајући што се он тако дуго у пољу задржа; који кад су чули да он у своју фрулицу свира, чисто јим се младост на ново на њено лице повратила. Сад загрли Радосав Љубосаву и благодарећи Богу рекне: Драга моја! наше чедо опет је весело, чинимисе да се мир и покој опет у његово срце повратио. Једва дочекаше да га загрле, и да га пољубе: и он ји уздишући, но веселим погледом у руку пољуби.

Тако сви проје у кућицу ућу, која, ако је и проста и мала била, опет је у свему поредак и чистоћа у њојзи владала. Седну к вечери и
ра-

радосно на безазлено своје јединче
упру очи задовољни родитељи, ви-
дећи да је она грдна шуга на челу му
неспала.

После вечере шаки почивати лег-
ну, и сви су спокојнију ноћ имали,
него досад. Кад се у јутру од сна
пргну, оде Радосав по свом обичају
к извору, који у авлији под једним
распом био, и тек што је образе
водом ладном умно, седу косу сгла-
дио, и Богу се помолио; ал епопи
Старог Н. који је своју росну а-
љину подигао, и ликом се опасао
био. После обична јутрења поздра-
ва овако Радосав реч започне. Спа-
рино! ти шако рано своју пећину
оснави и овамо к мени дође. Нисам
те већ одавно видио, јесил још здрав
и жив? чудно ми је да ти к мени
дође. — Опац Н. на те речи загр-

ди

ли свог старог пријатеља и рече, ни-
шта ни је зло, но добро, што ја
теби дођо, и јаћу ти без многи ре-
чи казати зашто сам дошо. И те-
би је ваљда познато да се твој до-
бри Син Милан загледа у Петру
кћер Младенову, и да за њом вене
и јакосе губи; зато сам ја сад код
тебе дошо, да ти савети мој дадем,
да ни најмање не оклеваш; него што
брже девојку да просимо; док нам
није когод препросио.

Радосав му сад с великим узди-
сом одговори. Ах! добри Оче! ја
синоћ кад сам видио моје дедице из
поља весело идуће, обрадовосам се
јако мислећи, да је он своју љубов
већ заборавио био; но сад сам опет
невесео, јер из твоји речи видим, да
је Милан зато мало успешен био,
што је мислио, да ћеш ти мени

његову шугу јавити, и да ћемо ми за њега шу девојку изпросити. Знао сам ја да је девојку омилово: али о! несреће! знам да је на шу испу девојку и кум мој Драгупин око бацио, и да је жели за сина свог Ивана узети: а мами Петрина Босиљка живи у великој љубови с Ивановом машером Анђелијом. Епо сад разсуди шта опшуда бити може? — — — — —

Сп арац Н. подними се на руку и мало прођуши. Пак онда овако проговори: сад шпо му драго, наша је нај већа брига даше наше избавити, дакле ја ћу премда нисам добро с шом кућом познат, шражити прилику какоћу се боље познати, и гледаћу шпу спвар да свршим. На Бога и наше добро дело уфамсе, да ће све добро бити Радосав понуди Сп арог Н. да у кућу уђе, и да се мало пре-

превапи. Но строги овај и кајући-се Спарац некшеде ништа; с шим изговором да још јупрењу молишву свршио није: и будући да он по већој часпи од плодова шумски, купина, дивјака, дрењина и други живљаше: по некшеде се више шу ни бавиши: већ оде у своју пећину, и спаде мислиши, какоће ову сладку дужност, коју је на себе примио свршиши.

Међу шим је Иван већ неколико пуша с Пепром случајно сусретаосе, и тако га је љубов заслепила била; да већ ни о чем другом ни мислио ни говорио ни је: него о љубимој Пепри; и да је већ заборавио и свог испинишог друга Милана, и само шу је жељу имао, какоће Пепру за верну љубу предобиши. Ништа већ у глави ни је имо, него би-
спрос-

спросјајно око Пешрино, њено виш-
ко шело, њене црвене уснице, и
кано бисер сипне беле зубе; њезин
сребриозвечећи глас и умилне речи
њему су непрестано у ушима би-
ле. — И он је као памешан младић
велику премену у себи осешио, и
превидио, да ће та љубов или њега
или његовог милог друга Милана са-
свим убиши: но што је он већма о
том мудрово: по му је све немо-
гућније било, ту жестоку спрасш
из срца изпребити. Тако се напо-
следак сасвим преда тој љубови, и
већ машери својој помоћи од ње
пражећи, све открије што му је на
срцу било. Маша брижљива, како
је сина свог саслушала била, таки
ђипи, и без обзира Пешриној Мајци
оде. Но добри и паштећисе Спа-
рац Н. њу је већ претеко био,
ствар

стивар родитељем Пепришим казао,
и на размишлење оставио. И тек
што се одмако бијаше и родитељи
договоришисе: а епо ши и Иванове
Мајке Анђелије, која добро с њима
познаша будући, без млоге полиш-
ке, стивар своју предложи.

Кад су Пеприни родитељи и
Анђелино намерење разумели, попла-
шесе, кано да су предвидили велику
ону шугу и жалост која ће се опуда
родиши. Младен Анђелији овако од-
говори: пре неколико минуца у
шом испом послу био је код нас и
наш чеспан Спарац Н. кога је Ми-
ланов Опац мој спари друг Радосав
послао. Мисмо сад јако забринуши
и збуњени, и право да ти кажем
незнамо коме би је пре дали. Дете
је наше вредно и добро; а и вашим
Синовма мане нема. Што је јед-
ног

ног може бити Опац богашији нег
 другога, на шо ја ни најмање не мо-
 шрим. Ако су само срца у деце
 чиста и пошпена, и ако се испино
 и право милују, њима ће доста
 бити што имаду; а и моћиће, ако
 јим узпреба и више оваца спешти, и
 више кошница држати. Аколи се
 пак у њихова срца, које Бог да са-
 чува, каква неслога улеже, онда је
 све прошло, баш ако би јим Бог
 зна какво благо оспало. — Шта
 сад знам радиши, штали започеш?
 нај боље ће бити Пешри на вољу
 да оспавим: но ја знам њену спид-
 поћу, она ће пре умрешти; нежелл
 на своја уста изрећи, да воле јед-
 ног, нег другога. Ја веллм нај бо-
 лље ће бити, да прећупим њеко
 време, па из прекрајка да мошрим,
 коме је моја ћерца наклонишија, и
 шо-

штоме после безбрижно да је дам. Сирома Младен, колико је знао каква је силна и чудновата та спраеш (љубов); толико се варао што је тако оклевао. Но већ сад је свеједно било; јер је љубов у обојице срца јако корен свој ударила била.

Иван, кога је силна љубов, која лава и риса пишомим чини, и на њима јаше, сасвим умекшала била, умисли оним путем, којим момци мека срца, љубов љубама својима казују, Петри препасни, и њојзи казати шта га на срцу пишиши. Зато сад пошти Петру да потражи, и да јој оно каже, што му срце буде говорило.

Иван бјаше спрука висока, коспију широки, лица дугуљасна, кога крајње черпице ни су се као у Милановом округлу лицу напруг у себе

себе обрћале : него су више напоље
шежиле, кано да су засведочавале,
да је његово срце више изван себе
силе своје показати кшело. Имао је
косу међу кокораву, очи црне и
обрве густе и велике.

Тек што се сунце родило било,
и млади дан спогласне пшичице поз-
драљале; направици још су бисеро-
видно росне капљице висиле; Иван
с његовог младог чела зној спире-
ћи, на вр брда спојаше, од куд Пе-
тру најпре усмоприши могаше. С
брега гледи и Богу се моли. Силни
Боже! дај ми помоћ швоју, да уз-
могу моје јуначко срце сад покори-
ши, и пред Пешром клечећ моју
Љубов њојзи одкриши. То рекавши
Петру за овцама спази, па сав уз-
дркће и обезнанисе као да је громом
ударен, незнајући да је живош још
у

у њему *). Како себи дође преко
брда корачаши поче, и Пепри се
преближавати. Кад је Пепри бли-
зу дошао био, сасвим изнемогне и
пред њоме клекнувши, уснама јед-
ва мицаши можаше. Пепра спраш-
љиво на спрану скочи, и на њега
и негледајући, овце саме оспави,
па Мајци својој, као да је љупа
гуја гони, побеже, и њојзи све што
се догоди изказа. Мајка по чујући
паки ћери заповеди, да више у по-
ље не иде; него код куће да оспа-
не; а за овцама Спари њен Опац
Младен оде.

Ово Пеприно поступање не само
је Иваново Срце разјарило, него и
зависн једљиву на Милана породило.

Сад

*) Овид вели: crede mihi, miseros pru-
dentia prima relinquit: веруј мени,
бедне мудрост прва оспаља.

Сад он само на освешу мишљаше. — Тако љубов већ сасвим омрази и свади два верна друга, који су од дешињспва како једна душа у два тела живили.

Бедни Родитељи зајиспа сусе у пешкој замци наодили, ниш су знали ше несреће како ће се опрешпи *) — Ако Пешра за Милана поће, Иван без сумње, ил ће сам скапати, ил ће и Пешру и Милана живопа лишити. Акол пак за Ивана поће, Милан њежнијег срца будући, на скоро ће сам себи смрт задати. Ко би у овом догађају доста мудар био, да ову спвар срећно и без вреда сврши. Ко би овде избегао Карибду, да не падне у Сцилу!

*) Vivit, et est vitae nescius ipse suae. Ов. Tr. lib. I. Живи, а за свој незна живош нишпа.

лу! — Сад је све Божијој вољи и промислу и времену оспаљено било.

Два ова заљубљена Момка Милан и Иван као што смо видели, дан и ноћ мира имали нису, и много су шрпили. Петра, коју је маши шешила и забљала кадкад заборава на Милана и Ивана. Но како се у Космај брдо загледа: шаки се сва промени и уздисаши почне. Тако она и незнајући, чрез то време не шужно јако се изгубила била.

Ова шуга, и ови њиови јади, којису још у младо пролеће, кад цвеће ниче, почели били; прајалису преко целог лета до мрке јесени. Већ су шљиве по долови пепелом росним заплаваши биле, и лишће је на липама жушиши почело. Сад су већ почеле и сеоске скупшине, друштва и играње. Петра

ко-

која је као царица међ другима сеоским девојкама била; које од машере савешована, које од некаквог спра уздржана, сама је дома оспајала. Милан и Иван испина изилазилису у коло; али њиова јим је младост сасвим неспала. Спушпеном главом одилису они и спајалису кано бори које гром удари, испина још има лишћа, али оно све му је клонуло.

Петра после многог времена једанпут у један јесени свешац у цркву дође, да се Богу помоли. Она се лепо оправила била, испина просто ал красно се обукла била, косу склоно сплела, и ћердан свечани око врата мешла. Премда је руменило с лица изгубила; но сошим је још милија била: кано крушка кад после једног руменила мало зажути,

и слађа за јело, кад није више о-
пора, постане. Матин њена Босилъ-
ка спала је поред други сељанка.
У цркви је много људи било, и
доста момака. између који Милаш
и Иван спајалису, кано два вишка
бора, којим врови клонулису били.
И девојака доста бјаше, међу који-
ма је Пепра, кано међ шипрањем
јела спајала. Ту су се сви крепко
и јединодушно Богу молили, слуша-
јући службу Божију. Кад се Литур-
гија сврши, и свештеник ондашњи,
кратку но силну реч рекавши и љу-
де благослови одпусти. Дан бијаше
сасвим потмуо, и млак вешар ду-
во. Сад је народ нагрио, и неуред-
но из Цркве изилазио, Мушки се са
женски измешали. На порпански
врапи два заљубљена спадоше Ми-
лан и Иван: а Пепра предмет њи-

не

не љубови у коб јим из Цркве иде, коју ови кад видоше, оспаше као две шшапуге. Она иде безлобну Анђелу равна; чарне очи к земљи је оборила: она иде а поред ње оспарила Мајка, већ су дошле близу заљубљени јунака. Петра мало очи подиже, и на ону спрану, ди је Милан спајао, погледи. Ивану се учини да она Милана милије гледа, као што је и обично, да заљубљени на свашта сумљају. Та мисао кано муња кроз душу му прође; и он јуначко своје срце задржати не може; већ он шрже ножа из ножнице, и попрчи на Милана; Ал и Милан већ се био преправио, и доскочи да се с њим огледи. Обојица сад ћипише, кано испи риси и лавови и један на другог полешеше. Петра ово кад је опазила, сву срамоту

мопу под ноге баци: па међ јунака
 кано свештиња спаде. Руком левом
 вапа Ивана, а десницом суђеног Ми-
 лана пак опвара своја ружична у-
 спанца, и говори кано испи Анђе-
 ли кад поју. „Виспе обојица па-
 ко лепи и пошвени и мом срцу ми-
 ли; да ја незнам кога би од вас иза-
 брала: а није право да се ви око
 мене бијете; него ћу ја спаши го-
 ре на вр Космаја, а ви одавде по-
 прчиште, па који пре до мене до-
 прчи, онога ћу биши, а који зао-
 стане, онај да се не срди“. То вам
 ја говорим а ево и сви наши, мој Ба-
 бајко и моја мајка, а и ваши Оцеви
 и машере и све друге шарешине по-
 за добро налазе. Момци шим слад-
 ким речма кано чинма обузети ша-
 ки престану на то. Цепра сад ла-
 ка кано срна уз брдо се диже, срце
 од

од куцања једва у прсима задржати може : јер спрашна слушња с њом обладаше. —

Да је коме од садашњи слаби и разњежени љубовника било спаши и гледаши , какву силу права љубов има , и како је та силна љубов љупта и слена , да и сами млади живот не шпеди , и сваки покор безобзирно у заљубљеним срцима чини.

Иван свлачи брже горње аљине , да би лакше шрк свој савршио ; а Милац појасом се спеже , да би безупробе кано јелен скакао ; и у једном пренућу ока , свога раја спиго.

Стари Радосав Драгупин и Младен са својим преспарилим другама Љубосавом Анђелијом и Босиљком , једно поред другог седоше ; јер спаре ји коспи држати немогаше , да увиде своји чеда срећу ил нај већу

не-

несрећу. Петра се већ на вр брда попела била, и као богиња тамо је села, да удели живош или смрт, и марамом очи записнула да чуда негледу, — По брду је душица и пелен израсло, а друго је све цвеће увенуло било. Седи Петра и пелен бере, и главу с њиме шире, да би невеста мало растерала. Сва природа ућушила, а сунце кадкад се само крваво кроз облаке промоли и брже опеп се сакрије. — Спарешина Сабора сад на ноге уснане па овако беседиши поче: Мила браћо Радосав Драгушини и Младене! ви имате чеда добра и пошпена: ал овај догађај вас и нас све у смушњу доведе: но ослонимосе на нашег милоснивог Бога, Он ће сав овај посао добро окончати. Него ајдете сад драга децо! ваше дело започини и но ми еэ

тврдо обећајте, да онај ни нај мање не шужи који последњи оспане, и да оног Пешра буде, који пре до ње допрчи. —

Сад Милан и Иван један поред другог спану, и једним кораком своје прчање почну. Јелен ни је бржи на чистини, ниши соко под облаком: него ова два уз брдо јунака. Изпрва су заједно прчали, ниш се знаде који је бржи, који пак коснији; док једанпут Иван о камен не запе, а Милан пред њим један корак упеко бјаше. Иван жеспок, скоком већим кпеде Милана да спигне; ал се јако запшио бјаше; јер је бржи него вешар био, и у њему жуч препуче. Паде мршав јунак за девојком, паде ни ногом не маче. Паде, љубов га погуби; па остави преспарала бабајку и Мајку.

ку. Милаш незнајући да му друг
Иване већ је издао; него шрчи
без обзира, и шек до Пешре дошр-
ча, пред њом на колена паде, и
обузе је својим жељнима рукама; а
и њега веће силе оставиле, и он
клоцу главом, кано цвешак, кад
му се корен подсече, и у крило ми-
лој Пешри паде, и њему је љуши
Амор конац живоша пресеко. Кад
то јадна Пешра види скочи кано ви-
ла, косе расплете и зажели да за
њима шрчи, и да ји суспигне, ско-
чи, нож иза паса шрже, па пошеже
кроз беле груди и сама беби срце
прободе. Пошече јој крвца из неда-
ра и напоји црну земљицу.

„Бе је од ње капља крви пала
Оиће распе смиље и босиље.

Умре Пепра и с овим речма о Бо-
же! саједини ме тамо горе с њима,
да анђелски поживим — душу своју
Богу предаде!

Жалост, шуга у свем сељу о-
спа, једним гласом сви горко пла-
каше и плачем се пешкише.

И плакаши је њека радости *)
Ал престарили родитељи плакаши
немогоше, јер у њима срце обумр-
ло, ниши за се што знадоше. О-
спадоме као сиви соко без своји
крила, и жељу једну имадоше, да
јим Бог спари њиов животи оконча.

По обичају саране ји, и да би
овај чудни догађај и за поздни свети
сачувати могли, закопају свако дн
је

*) Est quaedam fiere voluptas

је год и умрло било, и сваки гроб крстом назначе. Тако први у по брда крст показује гроб Ивана, који је први мршав пао, по ком расте пелен и пољска жалвиа, а друга два крста на вр брда, која је један спрам другог споје значе гробове Милана и Пешре, по њима се повила душица 1), спидак 2), смиље 3) и босиље 4).

Je

-
- 1) *Thymus serpyllum*
 - 2) *Saucalis grandiflora*
 - 3) *Granthalium arenarium*
 - 4) *Ocimum basilicum*.

Јадиковање.

Мушно пече паласисе
 Дунав лупа пенућисе
 О брегове са паласи
 Смрш јер грли јеленче!

Росно цвеће у купунице
 Вежем јадап (јадна) љубичице,
 Увенуло ко спарено
 Јер га на гроб износим.

Амор баца сад цвешове
 А кишице у флорове,
 Грације су пошавниле
 За Љубимцем премилим.
 (За љубимом премилом)

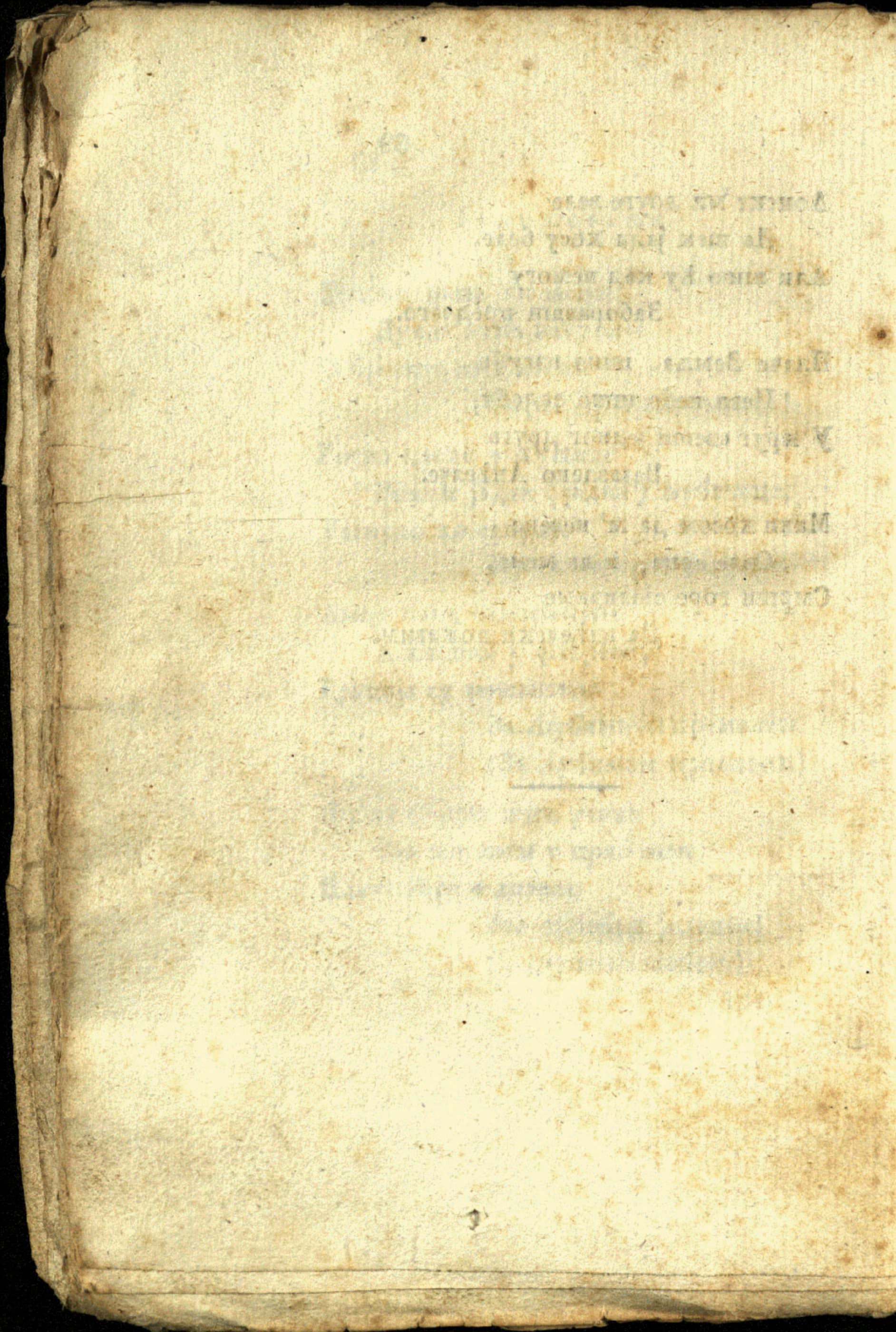
Љупа смрши шпа учини
 Сав ми свеш у црно зави
 Плачу горе и долине
 Јао зашобом једниче!
 (једнице за шобом)

Лон-

Аонске ми друге веле
Да шек јади косу беле,
Али што ћу кад немогу
Заборавити предраго.

Плаче Земља, што изгуби
Пева небо што задоби,
У круг свепи једног друга
Безазлено Анђелче.

Мани косом да м' немене
Овде срце, и на мене,
Смрши горе сједи нама
Да анђелски поживим.

ОДГОВОР ДРУШТВА
ДОБРОДЈЕТЕЉИ
И
МУДРОСТИ
У
НЕМАЧКОЈ

на
ПИТАЊЕ ДРУШТВА
ВЈЕРЕ И ХРИСТИАНСТВА
У
ШТОКХОЛМУ.

О Д
М. Л.

(преведено с Немецког.)

© 1880

W. B. ALLEN

NEW YORK

1880

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1880

Шкодил Закону (Религији) и друштву људском кад два лица различног пола невенчана прошив уредбе законне заједно живе, и колико је аснишије венчање, него такав непоредан живот?

Међу различнима непоредкама, који се из злоразумљеног слободе чувства, и из рђаве воље, сваку свезу грађдански и морални опношенија са себе збациши рађају; одкуда и немарљивости спровођу благи и добро расуђени устава закона произилази, стоји без сваке борбе и безбрачије, и промена брака са конкубинапом.

Ми

Ми овде нећемо опет оно спаро-
тнужење, да се закон ногама гази, и
да се развратност нрава укорењава,
повшоравати; него ћемо само различ-
не шпепе, којесе од безбрачија и не-
ваљалог конкубината рађају испол-
коваши.

Кад би ми били црковни препо-
ведници и народњи учитељи, и кад
би се у нашем заведенију наодили Бо-
гослови, којима је зачат та спрука
науке; онда би ми наш предмет од
спране Закона започели, и погрјеш-
ке безбрачија и конкубината по Мој-
сеовом на црковном закону изјаснили.
Но ми смашрамо наше пишање више
од спране моралне и политичне, на-
дајућисе да ћемо с ове спране више
асниши; ако само наш одговор ис-
кано намерење, попраљење и повра-
так к уредности получи.

Љу-

Људи духом закона напојени и моралом вођени, никад неће на ону спранпушицу заћи, од које је ми одвраћамо; а они који шим пушем иду, већ су уснаве Закона и Морала погазили, и глумом својеволношћу и незаузданим безаконијем свезе чистог Закона се одрекли. Уредбе закона своју су цену код њи изгубиле, и њима би смешно било, своја дјела по законима уређивати и упраљати, које они већ одавно не препознају.

Тако исто нећемо ми овде испитивати, јели по наравном праву допушћено многоженство, то је сасвим изван нашег намерења: будући да ми овде човека непрестаљамо себи у наравној својој слободи, не у спању идеализиране самоће; него ми овде говоримо са Гражданма.

Ништа

Ништа тако поредак целог со-
става друштва човеческог не садр-
жава, као добра конзеквенција једи-
ни членова.

Што се он чистије у целој скуп-
штини треба да изјави: то строжи-
ји мора бити у јединим членовма.

Уредбе поредка грађанског
друштва, кад не испичу од запове-
сти деспотическог монарха; него
кад су резултат зрелог испитивања
и по се добра Грађана своји пице,
немогу већег и бољег намерења има-
ти; него утемељити, физическо,
полилично и морално благо Гражда-
на. Оне постају благодатни пропис,
чрез који грађани срећни бивају, и
који се само добром Конзеквенциом
получити може. Ако је тако, то
је морало искуство друштво човече-
ско

ско научити, да све што је прописано овог прописа, шкоди.

Ми под уредбама поредка разумемо: уредбе закона, Морала и државе заједно: јер једна уредба свагда из друге происпиче. Тако је уредба Морала први пропис, из ког се Закон (Религија) са својим успавима развија; а држава је дужна, блага ради своји граждана, сва своја успавовленија по уредбама Морала и Закона кројиши, или још боље, уредбе државне треба да уредбе Морала и Закона потврде као што најчистија политика заједно и најчистији морал мора бити. — У овом сајединенију Енергије са Консеквенциом соспојисе цело Садржање свију уредба поредка; уредбе морала и Закона потврђује државна власт, и државни успави јесу цео поредак морални

и законни уредба. Држава је енергија Закона, а Закон Енергија морала. Уредбе су поредка због млогења рода човеческог брачну свезу успановиле, и смашрају брак као један једини справедљиви пуп домаћног реда и млогења рода човеческог. Ако је шако, шо Конзеквенција изискује да се једини членови по пропису владаши морају.

Но запитаћесе овде получавајулсе заиспа чрез пошврђену брачну свезу све оне асне домаћног реда, мирне и спокојне бипшоспи, и као што преба млогења рода човеческог, и шо у онако великој мери, и немали каквог другоог приличнијег шоме начина?

Ово питање опредјељава предмет нашег испраживања. Мир и покој је прво и главно условије граждани-

данског биспија, и дају овом свагда ону меру свршенства у којој су она добивена.

Ако треба да се човек за себе и своју фамилију спара и брине, и ако је нужно да он своје послове грађанске шири и мложи; то мора колико је могућно све своје бриге скупиши и сјединиши и њи скупа на своје послове обрнуши. Ова срећна нераздјелимоспъ чини да се он може само са своји послови бавиши, одкуда плодови и своје заслуживање произлази. А са заслугама иде добро спање, онај нај већи басамак грађанског и човеческог уређења. Добро спање и ли могућносш рађа покој срећан живоп, мир и покој по особ а државе срећа воопшше.

Ако ми желимо добро спање и од шуда происшицајуће благополу-
чије,

чије, по ми морамо средства употребиши с којима се може по намериће полумиши; а та средства јесу да имамо кад, да би се могли с предметом нашег опредјеленија бавиши; и она срећна нераздјелимост (Individualitas) при којој ми интерес нашег стварања на један једини пункт сјединиши можемо. Ова два главна пребивања да ју пропис брачне свезе.

Кад треба дакле да време добијемо да се можемо с предметом нашег заслуживања бавиши: по се морамо ми најпре на место нераздјелимости ставиши, с ког се можемо с кругом наших послова бавиши, ми морамо у комомном стању биши; које бива кад ми мање наше домаћне бриге другом верном помоћнику предамо, који би у кући поредак чу.

чувао, а ми да се изван куће о наша послови бавимо. Зато је нуждан помоћник, слуга, које може бити погођени најемник. Такове ће асна за свој живот одредјелиши за већу или мању плаћу бриге домаћке на себе узети.

Но тешко оном човеку, око ког се људи само због свог интереса купе, и његову службу спупају. Сопствена асна и добишак јесу шемељни узроци, који ове људе к њему маме, први дакле корак је њов интерес. Осшавиће они њега, како он њове жеље сасвим неиспуни, или само у полак испуња, јер ји је кориснољубије к њима довело; и њов је интерес сасвим различан од његовог. Ништа друго њи к њему непривлачно награда, коју ако обилно не приме оставиће га, или ћесе пош-

но

но са шпешом Господара свог наплаћиваши; и шако се квари човека оно положење, у ком би он пребо да послује, мложе му бриге, које би пребало да умале; шкоде место да помажу, одвлаче га од круга његови послова, кога би пребало да рашириши помогну. С једном речи: Она срећна нераздјелимост, при којој ми интерес нашег спарања уједно скупити морамо, да би имали кад, с предметима нашег спарања, као што преба бавишисе, овим начином се не добива. А опет је при раширеним нашим пословма за нас и одшуда произилаће добро спање нужна нераздјелимост меша, с ког ми дјеламо, Савокупни интерес за једно и то исто намерење.

Ако

Ако човек тражи човека, кога он треба да може своје намерење до-
 биши: то он њега може само кад
 његово равно намерење на врши, на
 то пренудити; да он за њега ради;
 и само ће га онда за свој интерес
 подвезати, кад његов интерес испу-
 ни. Он мора дакле или свој доби-
 шак, и онуда произлазеће асне-
 шњим делити, или као Господар на-
 јемнику плаћати. У оба два случаја
 сваки за себе ради, и гледи да само
 сваки свој добишак мложи; а један
 другог оспаља, како види да његове
 жеље нису испуњене. На овом путу
 неможесе домаћна срећа; нити по-
 кој, главно условије срећног и бла-
 гополучног живота добити.

Боље него што ми сами умемо,
 и узне неголи ми можемо нама равна
 створења за нашу асну задобити, и
 шњи-

шњима се као нераздјелним учинити, уредио је промисо Божија, који је у раздјеленом роду толике нужде и потребе разделиши знао, којимасе само зајимним сјединењем помоћи може.

Смрт — Небитије — уништо-жење јест заиста врло несносна мисао за човека, а прајање је његова нај слаћа мисао и забава, коју немогућан будући човек сам на себи реализирати, по барем шешисе сошим да по свог живоша прајање чрез пород свој продужи. Видимо како се слабо онај човек пруди, којисе нема ни за какве попомке бринупи, како он све своје послове умаљује, а напоследак сасвим нерадин поспаје, неимајући никакве надежде дуговечног прајања. А напрошив чудимосе пашњи, спарању и бризи Оца за рану

ту и добро спање, желећи у својим децама себи самом у будушње наследије оспавити — Велика жеља свог прајања јест јаки нагон свију наших дјела, а млогење самог себе испуњава већу част нашег опредјелења и намерења, из ког се као средство по задобити рађа најјачи нагон — нагон пола, сјединења обадва пола, ког пиша и крепи небеска Симпатија најслађег осећања — ш. ј. љубови, сјединења, највеће сласни у зајимном најмилијем осећању обадва пола. —

Живот је опредјелење човека воопште, и нужно условије његове друге битности, природа му је дала томе посљедствовање (Конзеквенцију), а продуживање себе самог или чрез себе или чрез своје попомке, живота је највеће условије. Спарац
још

још педљу свог живоша шпеди, и минуп је у човека од 99 година скуп. Младић већ бринесе о продуживању самог себе, који још условије своје бићности и неразумо — оде природа с незаузданом деспотијом своја створења води ко великом свом намерењу. Чини, којимасе прошивиши неможе привлаче Младића к девојци, а јака жеља, кајасе победиши неда вуче девојку к младићу. Они живе само једно за друго: а промисао Божији, који је савакупни интерес међ различне полове разделиши знао, учинијо је по само зашо, да би њега у савакупној нужди и потреби још уже сајединијо. Љубов је поме шемељни чеп, склоноси к физическом и шјелесном сјединењу, напои пола, спраси која у нама ври намниши, јест магнет, који људе

са нај општијим свију интереса — живошом — једно с другим веже. Младић јако жели своју горећу спраси у крилу девојачком разладици и упишапи; а девојка у његовом наручију нај веће весеље своје бишности уживапи. Зато се спара он за њено уживљење, зато се брине она за његову угодност: а спарајућисе за његову угодност даје она њему да има кад, лакше за њезину спарашисе, и тако бринесе за себе, мислећи да се за њега спара. А он се спара за себе, кад мисли да се спара за своју жену, која њему у оној истој мери његову домаћну неразделимост (Individualitaet) угоднијом чини, у којој он њојзи чрез раширени круг своји послова простор даје, да се може за његову угодност

спарати, и место с ког дјела ширити.

Кад се намерење сврши, по пребаду нам средства више. Кад је дакле овај спрасни напон насићен, зашто се неби полови један од другог одделили?

Не тако, мудар Промисо знао је начин, њи тек онда једно другом нај нужнијим учиниши, ширећи неразјелимости места човеческог бригом за своје попомке. Живош је опредјелење човека воопште и нужно условије његове друге бишности. Да би се по извршиши могло, улио је Он Љубов. Љубов је као намерење и конач при саспајању полова — која како се испуни, опет се враћа као средство к получењу главног условија живоша — живошу самом — у своју

своју почињену роллу напруг. Муж и жена морадусе код деце њиовог зајимном сјединења за ново намерење живопа — за продуживање свог сопствененог живопа у живопу своје деце — сложити. Очино је дете заједно и маперино, а маперино дете има из пемеља право искапити да се опац за њега брине; а обоји родитеља брига јест савакупни интерес, за своје савакупно прајање у новом створењу. Сад се тек мложе бриге човека за своје потомке, и савакупни интерес подвезује жену, да своју домаћну бригу удвоји, да би њу чрез раширени круг послова свог мужа умалити могла — Нема јаче свезе к савакупном намерењу живопа, него што је свеза љубови једног пола к другом и свеза родитеља к својим децама.

Тако видимо како се обадве стране за најопштији интерес, и најслађу идеју своје бисности интересирају — за продужиши и садржати живош у свом будушнем породу.

Уже, јаче и постојаније никад се немогу људи сјединиши, него свезом пола. Ово сједињење к савакупном намерењу живоша тако је на равно и тако из самог живоша происпиче, да се живош само овом свезом свезом најкрасније друштвене бисности исполковати и разумети може.

Како красно учи и настаља Промисао да ша свеза прајати мора чрез по што муж и жена као отац и мати к друштвеном намерењу живоша шежиши мораду. Из овог се види да је живош намерење, а љубов и слаш

сласш пола да је само средство к нај
краснијем и нај милијем намерењу
човека , на пушу свог дуговечног
дјелања.

Без сумље би било оде место ,
један леп пример красног дружевног
заједноживљења у браку описати.
Но то су већ дикоји списатеља учи-
нили : а ми несмемо само преста-
вљењем Осећање подкупити , ми мо-
рамо уверити.

Морал је оно што је природа пр-
спом показала разумео , и наравну
свезу у моралну облагородију. За-
кон , Енергија морала то је својима
свешима формама потврдио , а по-
лишика руководишељица морални и
закони уредба свезу шу заједно с
формом по закону презнала. Закон
(Религиа) даје свима моралнима дје-
лима и опношенијама њи свешећу
фор-

форму, пако исто и моралном сјединењу међу мужем и женом к намерењу свог живота у себи и свом трајању. Уредбе поредка грађанског друштва то потврђују, и ово по себи физическо сјединење пројаку цену добива 1) Моралну, 2) религиозну и 3) законну.

Све дакле у одговарању на ово наше питање на то се клои „Можемо ли ми као морални људи, Хрисшијани и грађани ова пројако потврђена опшностија прегазиши?“

Ово питање друго још важније предусрета т. ј. јели заиста савакупном животу међу мужем и женом то пројако потврђење нужно? и

Имал

И мал право држава и закон мешаши се у наша, одношенија к другом полу?

У исполкованију овог питања одгоненућесе наша проблема.

Да навала к дружевном сјединењу с другим полом пако као и сваки други нагон Моралу почињена биши мора, о том се неће нико дишпуширати, који себи човека, као човек — морално створење — замисли.

У нас као морални људи мораду сва наша дјела имаши морално посљедспвовање (Конзеквенцију) и ми сами све на нас повраћамо у одношенију веће или мање мере моралитета, сва наша дјела мораду као човеческа, биши посљедспвовања морални уредба закона. Сљедовашелно она већ нису дјела човеческа, како своје морално посљедспвовање изгубе

без

без ког човек скопом поспаје, и о-
ну божеспивену искру у себи безче-
спи. Ако је ово правило испинишо
— и кад мора човек у својим дјели-
ма морални пропис чувапи, а да ка-
ко би оде мого по да нечини, у оп-
ношенију, које моралишеш целе ње-
гове бипиноспи обуваћа? Саспајање
међу мужем и женом тек је онда чи-
спо човеческо, кад је и морално, и
кад племенино намерење у себи са-
држи, ш. ј. кад се преко само скоп-
ског уживања подиже. Чрез по само
можесе човек у овом себи са сваким
другим спворењем једнаком опноше-
нију од живошпиње разликовапи, ко-
јој он раван поспаје, како својима
дјелима морално тежење одузме. Од
навале, која само једно ока пренуће
праје, наперано, пражи живошпино
физическо уживање, парисе са жен-
ком

ком свог рода, коју пре нађе, и о-
пеш је шаки осшаља, како капљење
своје крви упиша. Тако исто чини
и неморалан човек, и међу онаквим
човеком, који бордеље и буцаке по
сокаци пражи, или наложницу себи
најима, и међ скопом нема велике
разлике. Шта више, шакво дјело
у човека много рђавије бива, што је
он сљедсхва ока пренућа предвиди-
ши мого, којесе од живошине пра-
жиши неможе.

Ми као људи дужнисмо и на
сљедсхва наши дјела моприши, и
нашу бипиоси морално обувапиши.
Из овог се шемеља развијаду дужно-
спи за сљедсхва из уживања с дру-
гим полом. Ми неморамо само же-
ну коју смо ми мапером учинили,
снабдјеши, и зашто што се она нама
сасвим предала обезвредиши, него

ми смо дужни и децу којој смо животи дали и морално васпитање; а као моралним људима не може бити свеједно, шта ће од наших потомака у физическом и моралном одношењу у будућности бити? Отуда се види, да човек, као човек, ако неће својеволјно да се међ скопове баци, не сме као скоп само телесно уживање за главно намерење свог мешања и сједињења с другим полом сматрајући, и ту по вољи мешати; него он мора, како се једној жени предавши, и њом се помеша, и на следствија од тога произилазећа пази, и за васпитање деце бринути. Да једно лице, које је њему цвет своје младости жртвовало, право има и на снабдевање у својој старости надали, да дакле састанак међу лицима обадва пола дуговечан бити мора

ра

ра — ко се сад још сумња да ово састајање морал не потврђује?

Пребацивању овом (које управо у ово наше полковање непридлежи) кад намерење преспане, мораду и средспва томе преспати, и чозек може дакле другу жену узети, како му је пређашија оспарила, и за уживање и порођај неспособна послала,“ оћемо ми као мимогред сасвим накратко одговорити. 1) Децу рађаши је само подчињено намерење наше моралне битности, зашто се оно мора непрестано с овом слагати, и по неби било нимало морално последспвовање, у касније године децу, или више рађаши, које будући воспитање, и снабђење, спровођу трајања нашег живота, и спровођу наше могућности у очевидном несогласију стоји. 2) Навала децу рађаши, ка-

ко

ко у раним годинама насићена као што треба, мора моралу почињена бити, и ми морамосе више бринути, свој живош среће ради наше деце, коју већ имамо сачувати; неже ли рађањем више деце на убишак ове и оне живош свој прекратити. 3) Шкоду, која се променом матере с маћиом у овом догађају без сумње рађа, нећемо ни опомињати.

Мисмо доказали, да саспајање међу женом морално намерење имати мора, и да се много над самом навалом смешанја с другим полом подиже. Сад треба да исполкујемо, колико Закон (Религија) има опношенија к другом полу мешаписе, и саспајање обоји пошврдити, с једном речи, у колико је жсидба и удадба религиозно опношеније?

С одговором на ово питање предусрепамо ми шаки ово важно пребацивања љубишеља конкубинаша, који веле:

„Да можемо морално шежење сједи-
нења с лицама другога пола овим
начином савршено добиши, може-
мо наложницу миловаши као вен-
чану жену, често још њежније; јер
оба две спране без црквеног и за-
коног пренуђивања једна другој
принадлеже, и њиово опношеније
јест чиста љубов и једног другом
предање: а могу се такођер и без
црквене церемоније, која је и она-
ко за мислећа човека излишна, до-
бра деца воспинаши, и без речи
свештеника.“ Распити и мложи-
шесе, „можесе добар муж и добар
опац биши.

Ми

Ми ћемо то допустити, и још
 више ми ћемо тој красној свези измеђ
 две душе (које је воопште мање или
 више само фантастически сан) без
 законна пренуђавања њења премогућ-
 ства над законном удадбом и женид-
 бом уступити, само да нас ко уве-
 ри: да су људи воопште (а то во-
 опште без сумње служи за правило)
 тако морални да без сваког закон-
 ног напиривања никад прописе Мора-
 ла не прегазе. — Но само један једи-
 ни поглед, који бацимо на реални
 свеш и на људе, као што јесу, ка-
 ко су још врло далеко од красног и-
 деала Морали, јако ће нас уверити,
 да то за правило примљено бити не-
 може, ако нећемо да сву моралну
 опширност на један ма збунимо, и
 срушимо. На прошив видимо приме-
 ром научени да конкубинати (налож-
 штво)

тво) нај жалоснији средства има за морал, воспитање деце и грађанска опшностија. Мењање наложница, неверно оспаљање од једне и друге стране, кућеван непоредак, пренебрегнуто или баш никакво воспитање деце, јесу очевидна опшуда следства, да и само оно почињено намерење децу рађати, на овом пушту ако се сасвим и не прекине, а оно се врло рђаво и слабо добива. А баш ако би се дигло и догодило, да би ово невенчано заједно живљење жењидби и удадби по закону подобно и било, то би заиста од толико иљада догађаја, ово само један био, који никад ово злоупотребење одобрити неможе; ако би се два лица и наша, која би невенчана примеран живот водила; то је и сам њиов добар пример због слабог, лако превари-

варишице могућег већег броја људи, врло шкодљив, и са тим шкодљивијим, што се с поља лепши чини, и у добро уређеној држави никаквим начином не треба да се шрпи.

Мисмо казали: да је Закон енергија морала, а надвезајућем законом поспали морални пропис. Кад је он такав, по само он, и пре него ко други треба на васпитање и васпаљанье људи да пази.

Кад ми моралу и његовим уредбама, васпаљајуће и уређујуће господарење над нашим дјелима подамо, и подвезашелство његови уредба презнамо; по онда имамо Закон (Религију), јер је Закон подвезујућа морална уредба. Кад дакле допустимо да саспајањс мужа и жене морално тежење има, по ми њему неможемо ни религиозно подвезашел-

СТВО

сшво одрећи, ком је морално наспа-
 љање и воспшшавање предано. Зашо
 дакле Закону и цркви, која Закон
 предспаља не може биши свеједно,
 воспшшавадулсе и како се воспшша-
 ваду људи, а морално мложење рода
 човеческог, с физическим у слози,
 јесш заисша право морално намерење
 и конац венчања (брака). Какогод
 шшо има право законодавац наспа-
 јавашш, да се закони извршују; ша-
 ко ишо Закон (Религија) има право
 у наша морална опношенија — а
 људска таква сва мораду биши —
 сљедовашелно и у сјединење лица обо-
 јег пола мешашисе. Основи морала
 јесу шш ишшш и за правицу цркве,
 само шшо ји оде још положени За-
 кон ошкровења Божија подупире.

А кад ми државу смапрамо као
 једно цело, које све прописе и уред-
 бе

бе у себи садржи, као нај јачу енергију људског моралног сјединења, као руководишелицу уредба морални, као помоћницу закона, у колико он мирске власни потребује; по ми неможемо њојзи право одрећи, о одношенијама и васпитању своји грађана бринути се, и за саспајање од ког благо садашњи членова и васпитање будушњи зависи мора она мариши. Шта више у самим оним државама да Црква брачносјединење чрез тајну и церемонијалну форму непосредствено и непошврћује, о неш је ово саспајање предмет власти државне и полиције.

По овом дакле што смо казали треба држава и црква без сваке сумље да се у наша одношенија к другом полу меша. Кад ми шако законе морала у законима црковнима

и државнима опет познаемо; шо смо ми као разумни и морални људи, као признашељи моралне уредбе Закона, као њезини подајници, и као грађани дужни по државној наредби владаписе и нашим дјелима посљедствовање (Конзеквенцију) примљени основа и из њи произилазећи основа даши. Разум и морал уредан и венчан животи предпоспаљају конкубинашу, закони државни и црковни у слози с божијим опшкровењем одбацују конкубинаш из основа морални, и наређују Законно венчање, од куд сљедује да смо ми као морални људи, као Хриспијани и Грађани дужни свако против закона дружење с лицама другог пола кроме женидбе и удадбе избегавати.

Прво, због посљедствовања Закона.

Дру-

Друго, због шткодљиви след-
сшва, која се ошуда за За-
кон (Религију) и грађанско
друштво рађају, и
Треће, због личне асне, и пре-
могућсшва која Законно
венчање над безаконим жи-
вопом конкубинаша има.

Ради посљедсшвовања За-
кона дужнисмо ми примљеном сле-
доваши, а као грађани Закон почи-
поваши, као Христијани по Систе-
ми исповедања живиши. Свако непо-
слљедсшвовање (*Inconseruentia*) спро-
ћу религиозни наредба и закона мора
као преступлење закона непоре-
дак и шткодљиво следсшво за
обоје са собом донети. Буду-
ћи да Конкубинаш непосредсшвено
Законне и моралне уредбе религиоз-
ни и грађански опношенија обара,
више шткоди обојима, нежели свако
дру-

друго лично преступлење закона и религиозни дужности. Оде треба шире да прополкујемо. Свако друго персонално преступлење или у себи преспаје, или више или мање у будуште нешкоди. Али оде једно преступлење из другог се рађа. Неумерено уживање, расипање физически сила, слаба брига за кућевно управљање, рђаво васпитање деце, због слабог интересирања за њи, и прегледа злог или за морал сасвим без асне примера.

Религиозно и Законно пошврђење саспанка с лицем другог пола, даје женидби и удадби очевидно пре могућство над невенчаним заједноживљењем. Јачина Законне свезе прави интерес већи за обадве стране. Девојка која се мужу пода може на дуговечно снабдјење надаши,

у чем њу закон (Религија) и закони чувају. Како се девојка мужу преда, и његова жена по закону поспане, зна она да је без бриге, њен муж њу чува, рани и брани. За њезину децу не спречи, јер она имаду свог законног оца, који њи одржаваши мора, и ког кад би он своју децу оспавио, закон напешаши мора, да се к својој дужности поврати. Муж напрошив који девојку својом законном женом учини, може мирнији биши за своју кућевну бригу, за неговање у својој болести и спарости и за воспешање деце. Он зна, да ће се његова жена због једнаки права, која шњим има свакојако шрудиши, његову кућу сачуваши; јер и сама своју чува. Кад она њега послужује и негује, по она оћесамо себи свог ранишеља своје деце

да

да сачува, и своју бистност у његовој да осигура. Она се њему предаје јер се на овом предавању њена сопствена срећа оснива, она милује и негује његову децу, јер су његова деца заједно и њена и надасе од њи по смрти свог мужа помоћи. Све ове заиста важне ствари, конкубинат има ни не може. Неморално дјело не може морално посљедствовање имати. Неморално саспајање полаже темељ к неизбројенима сљедствима. Такав човек непражи постојања саспајка за будућност, непражи ону која ће њега неговати у његовој старости и болести, и која ће његову децу воспитати, ово је све изван сваког сјединења. Човек однепражи немошћу на постојање карактер, само једно лепо женско лице, да би шњим своју страст испу-

ни-

нијо, и зашто се он шњом шврдо је по закону и невенчава, да би он њу како је неузволе, или како његова спраси милији предмет нађе, по вољи с врапа скинути мого. Нема шу дакле дуговечна, него само једног ока пренућа прајућа и интереса. Жена — чесшипа — не може испити по шаког мужа миловати, који њу само, да би шјелесну своју навалу шњом насипијо, на неизвесно време узима. Она види да код њега нема дуговечног уживљења, јер супра можесе њеном блуднику друга боље допасти, па ће он њу оспати, и као слушкињу операти. Њена красота, која је опредјелена да за дуговечну срећу у браку цвеша, на један се ма у сласном грлењу шаког човека закопа, која је само узима, да се уживањем шњом пресипи,

а после њу презре. Целу срећу свог живоша поклошила је она прелазећој ћуди. За децу, коју из шаквог мешања добије, неможесе нишпересираши; јер она њима ништа друго није, него дојкиња, или за плаћу дадиља. Какосе може она за њиово вошпитање бринути? Кад незна докле ће јим маши бити? да неће још супра испасши, из куће исперана биши, и другој месшо начиниши? Каквом нишперессу може се она надаши од шаквог опшошенија које се у једном ока шренућу зачиње и опеш се по квари? Како може човек, од шаке жене праву верност и себи предање изискиваши, која се њему само из неплемениши склоности, из спрасши, жеље добишка, сиромаштва, или сујеше подаши могла; која сама нема надежде дуговечна ужи-

вљења и снабдјења, него као спво-
рење једног ока шренућа, сваком о-
ка шренућу толико одчупати спа-
расе, колико само може? какав ин-
шпересе може она имати у срећи и
воспишању деце шаког човека, који
кад умре, или своју наклоност њој-
зи измене, по она сва права губи?
Која се нема ништа надаши на по-
моћ своје деце? Изглед је оде врло
неизвеспан и совокупан иншпересс вр-
ло раздељен.

Младић тражи добру девојку,
коју милује, и њојзи вечну верности
пред олшаром са заклетвом обећава,
да ће шњом живиши, децу воспиша-
ши, у њојзи машер и ону којаће и
њега и децу неговати, добиши, јеси
главно намерење. Девојка се жер-
швује и предаје њему с целом ду-
шом, јер она љуби у њему свог при-
ја-

јашеља, свог вечног ранишеља,
Оца своје деце, а чрез то подпору
своје старосши.

Блудник њуши за каквим жен-
ским спворењем, која што је пош-
љивија, то је за њега боља. Једно
ока шренуће праје његов папон, у-
живање и свеза шњом. Он гледа у
жени не жену у свом племенипом
намерењу, он оће само да ужива.
Неморална женшпина која се њему
из спрасши сујете или сиромашшва
пода, не љуби човека, она само гие
за пјелесним уживањем шњим, за
његови новци, или за чесши (коју
свака пошпена презире) штоје на-
ложница човека од чесши и званија.
У њему негледа она свог вечног
бранишеља и пријашеља, не,
него само оног који њене дражесши
квари, које би она требала за нај-

лепше године свог живошта да шпеди.
Данас се шири као госпођа, а супра
је прошерана и презрена.

Домаћица упраља с имањем свог
мужа, шпеди и бринесе за будуште.

Наложница ништа се не брине за
будућност. Зар она да шпеди за
другу, а сама да гладује и нагопује?
Неће она то, него ће она свако ока
пренуће на своју асну обриути, и
сву силу упошребити, да што себи
зашпеди и на спрану менине, и то
и са шпешом свог садашњег госпо-
дара, да неби кад је он опера, у
нужди се наша.

Домаћица смапра имање свог
мужа као и своје. Наложница тог
права нема.

Домаћица се спара, да што са-
чува и умложи, јер она мложи своје
сопствено имање за будућност.

То.

То блудница нечини. На имању таког човека нема никаква шала, нишпа њено није, него што јој он поклони, што она од њега испроси, излаже или украде. Нема никаква права наслеђија на оно што он по смрти оспави.

Муж и жена бринусе за будућност.

Блудник и блудница троше плодове ока пренућа.

Муж и жена су једно другом верни, јер они знаду да непрестано једно с другим живиши мораду, и да неверност њихова домаћан мир квари.

Блудница која се човеку из приватног интереса пода, само му је доде верна, док та њена верност интерес доноси. А кад ког богатијег и лепшег блудника нађе, то она првог шаки оспаља, и за овим блу-

ди

ди који њој више новаца и више уживања обећава. И будући да она од уживања једног пренућа живи, но ће она за леђи свог ранишеља сваког другог милосника волети, који њој само више новаца и више уживања обећава.

Домаћица зна да по смрти свог мужа имаће његово њој оспаје, и да њена деца његово имаће наследују.

Блудница и њена деца немаду никаква права на имаће човека, који је шњом живио, и нараван оспац дужан је само за извесне и опредјелене године децу, коју изван венчања добије одржаваши.

Домаћица воспита децу свог мужа који је умро, јер она његова права на себе прима.

Блуд-

Блудница нема никаква права на његово имање, и на оно што је после смрти мужа оспало, ни на његову децу. Он се сам мора за њи бринути, и његов род, или држава се мора њи као сирота примиши. Дина је темељ савакупан интерес, преглед дуговечног зајимно снабдевења, како се може шу о савакупној армонији и о добивењу моралног намерења на неморалној спази мислиши? —

Брак као правилна свеза саспајања и мложења рода, даје дакле том сјединењу међу мужем и женом своју Дуговечну моралну, и друштвену цену, која га још и онда у својој сили и достојанству садржава, кад су оне окашрене ња пошребе већ одавно прешле.

Как-

Каква дакле премогућства овако сјединење над безаконим има? О том будући да се већ јасно види, нећемо више ниговорити.

Мисмо дакле због сами себе дужни ову свету свезу женидбе и удадбе неуредном конкубинашу предпоспаљати, а као Христијани и Грађани дужнисмо од њега се клонити. Још ћемосе ми боље о том уверити кад шнете невенчаног живота за државу и цркву искажемо.

Морал одржава Закон и државу. — Морална дјела јесу извршивање уредба поредка. Неморална дјела прешупају поредак закона. Невладање по закону ружи сав поредак Закона (Религије) и грађанског друштва.

Мисмо неморал и непосљедспивање конкубинаша доказали, и још пре-

преба да докажемо да владање про-
тив закона, живљење без закона;
без закона живљење непоредак, а не-
наредак пропаст уредбе целе рађа.

Закон (Религија) изискује мо-
ралност од они који њега исповедају,
а како ће се она моћи у сасвим не-
моралном живопу конкубинапа до-
бити? Брак уређује напон пола, и
прави скопско дјело човеческо-мо-
ралним, подиже дакле физическо и
морално благо људи, и јест једно
једино средство, с којим се може
племенистије намерење физическог на-
пона добити. Зато брак (венчање)
даје у религиозном опношенију са-
свим веће асне нежели неуредан жи-
вот у конкубинапу.

Закон, као пракпически морал,
иште, да они који њега верују и
морално дјелају, или он иште од

Християна моралан живоп. Зар не-
 споји дакле неморално састајање к
 неморалном намерењу, са намере-
 њем Закона (Религије) и његовим
 уредбама баш у прошивној линији,
 јер шпогод биши заједно и небиши
 неможе? Морал је главно условије
 Закона (Религије), а порок и немо-
 рал сасвим је прошив њега, и мора
 дакле сасвим прошивно у њега уда-
 рати. Цео живоп у конкубинапу
 је сама прошивност моралне свезе
 љубови, и људског воспипања. Црк-
 ви као воспипаници рода човеческог
 неможе никако биши свеједно, кад
 ес преспуплењем њеног поредка, ко-
 ји на добро људи служи, њена наме-
 рења порушет? Мисмо доказали да
 конкубина? воспипање деце неиз-
 вршује, јер оно сасвим у његовом
 намерењу не споји ниши спајаши
 мо-

може. — Но Закон (Религија) држи поспупајуће и придуживајућесе воспиташње морално човеческог рода за нај главније своје намерење, које се дакле пропивношћу квари, сљедовашелно конкубинаш управо пропасни Закона доноси: јер блудник и блудница не само сваки религиозан поредак сами у себи кваре, и својим рђавим примером у своји савременицима; него шемељ међу свог неморалног владања и у долазећој генерацији, чрез рђаво воспиташње деце, којусу у њиовом безаконом заједно живљењу изродили: а како деца неморалан пример своји родитеља примају? Какав закон и морал можесе изискивати и очекивати, од људи који се са, чрез, и у неморалу, воспиташју? —

Са-

Савременици ће њиовом злом примеру сљедовати, и Закон је већ под њиове ноге бачен! —

Чрез то неморал ојачава, а наредбе Закона слабе, а како би се он у својој достојној чесни одржати могло, кад његове уредбе ослабљене и презрене у несвеси падају?

Закон (Религија) је практички Морал, његова битност састоји се дакле у извршавању своји дужности. Кад се ове не савршују, то ништа нема. Но конкубинат је прошив закона, и цело његово битије тежи на румење религиозног поредка, гази уредбе морала, сљедовашелно на то се непосредствено клони, да оне пропадне.

Држава, која је из основа морала и Закона брак (венчање) заповедала, а конкубинат запрестила спра-

да

да више нег у једној спруци чрез
 койкубинаш. Умаљено мложење на-
 рода, неморал његови членова, не-
 поредак у опношенијама фамилије,
 пренебрегнуто воспитање млади гра-
 ђана, умаљено добро спање, скло-
 ности к разкошију, нерадењу, сасвим
 ослабљела сила радина морална, не-
 задовољство у фамилији, којег шко-
 дљива сљедства без сумље и Цело
 осепиши мора. јесу више или мање
 сљедства безаконог заједноживљења.

Поредак једина членова саспаља
 поредак Целог, а како може поре-
 дак у једном друштву бити, ког
 членови у непоредку живе? Савакупно
 благо једини членова јест благо це-
 лог рода. Грађанско друштво, као
 и свако друго, своје морално и физи-
 ческо савршенство, добива савршен-
 ством једини членова, какоби дакле

мо-

могла држава срећна и добро уређе-
на биши, кад се њени членови у нај-
већим недоспапцима налазе? Њиов
непоредак постаје и непоредак целе
државе. Пропив закона дакле за-
једноживљење лица обадва пола јест
у моралном, религиозном и грађан-
ском опношенију, како за једине
членове, тако за христпијанско и
грађанско друштво врло шкодљиво,
оно рађа раније или касније пропасти
Закона и среће грађана, као што
физическо и морално благо и сами
једини членова у својој несрећној биш-
ности руши.

ИМЕ-

ИМЕНА Г. Г. ПРЕНУМЕРАНТА.

Б Е О Г Р А Д.

Благородни Г. Иліа Момировић, књаже-
ске гарде капетан 3.

Г. Јован Вићеншијевић, капетан кос-
мајски.

Г. Стефан Стефановић, капетан
Поречки 2.

Г. Мијаило Ђорђијевић, капетан од
Звижда.

Г. Никола Милићевић Луљевица тр-
говац.

Г. Спасоје Краљевић, трговац Сара-
јевски, родом из Требиња.

Г. Тришко Пушарић, трговац Сара-
јевски.

Г.

Г. Никола Бошковић, трговац Шабачки родом из Мосшара.

Г. Наум Нешић, трговац Шабачки родом из наије Јрадичке.

Г. Јовац Пешковић, трговац сарајевски, родом из Коњица.

Г. Таса Бошковић, трговац Београдски.

Г. Иліа Милосавлевић, трговац Београдски, за себе и за свју супругу Селу 2.

Г. Дијаманди Зиси, кафеџија, за сина Михаила.

Г. Димитрије Лазаревић, трговац Београдски.

Г. Никола Аџи Селаковић, трговац Београдски родом из Сарајева.

Г. Димитрије Спанојевић, трговац Београдски, за сина Петра.

Г. Михаил Ресничанин, Београдски дјешноаспавник и Слашкопјевац.

Г. Лазар Миљковић, трговац Београдски родом из Срема.

Г. Марко Комашина трговац Београдски, за сина Спаноја.

Г. Јован Араповић, трговац Ваљевски.

Г. Марко Радоичић, трговац Београдски.

Г. Наспа Докић, трговац Београдски.

Г. Панајот Аџи Димитријеви, бивши шаминџија.

Г. Обрад Обреновић, трговац Београдски.

Г. Аџи Конспанпин Фернаки, трговац Београдски родом из Македоније.

Г. Ђорђе Спавро, трговац Београдски.

Г. Вучко Комашчко, трговац Београдски.

Г. Бранко Поповић, трговац Београдски.

Г. Аџим Томић, трговац Београдски за сина Ђорђа.

Г. Анпа Јовановић, трговац Београдски за сина Димитрија.

Г. Наум Конспанпиновић, трговац Београдски.

Г. Никола Меспане, трговац Београдски родом из Солуна.

Г. Пан-

Г. Панша Поповић, трговац Београдски за сина Велимира.

Г. Михаил Загла, трговац Београдски родом из Македоније.

Г. Никола Копула, трговац Београдски за сина Конспаншина.

Г. Сава Нешић Пазарац, трговац Београдски за кћер свују Савку.

Г. Манојло Стефановић, трговац Београдски.

Г. Ђорђе Попадић, трговац Београдски.

Госпожа Сара супруга Глигорија Возаревића, књиговезца Београдска.

Госпожа Марија супруга Димитрија Крчмара Београдског.

Српеш Поповић, ученик.

Иракли Спавровић, ученик.

48.

В А Љ Е В О.

Г. Бошко Тадијћ, трговац. 4.

ВРШАЦ.

В Р Ш А Ц.

(Послао Г. Гавра Обрадовић).

Пречести: Госп: Пахомије Јаоанновић
Јер: клир: Профессор и член Ком-
зиспор:

Г. Лазар Радак намјесник и член
ком: Парох Вршачки.

Г. Живоин Стефановић Парох Пав-
лишки.

Г. Димитрије Балој член ком:

Г. Сима Јорговић член ком:

Г. Димитрије Шербан трговац.

Г. Јосим Војновић.

Г. Тимошије Владисављевић.

Г. Јован Шеспић.

Г. Никола Мешперовић.

Г. Јован Стефановић трговци.

Г. Никола Теодор.

Г. Стефан Мешперовић.

Г. Ђорђе Обрадовић синови трго-
вачки.

Г. Ђорђе Петровић и Коста Обра-
довић трговачке калфе.

Г. Живоша Муићан загаички.

Г. Ди-

- Г. Димитрије Ошћан кушпилски.
 Г. Спојан Спојановић избишки.
 Г. Ђорђе Оларов и Ћира Пешровић
 Улмански Трговац.
 Г. Гавра Обрадовић трговац и лю-
 бицељ књи: 20.

З Е М У Ц.

- Славено - Српска Библијотека.
 Пречест: Господин Евшимије Јвано-
 вић Пропопр: и член кон:
 Преч: Г. Косма Дреновац кон: Ассе-
 сор и варошки Парох.
 Чест: Г. Лазар Савић и Филипе Пе-
 шровић Пароси.
 Г. Максим Мессаровић Сурчински
 Парох.
 Г. Аврам Живановић Свешшеник.
 Благородни Господин Миназ Коншумачки
 Докшор.
 Г. Јгњаш Василијевић к. к. Толмач.
 Г. Филиповић Сенашор.
 Г. Јоан Лацко 1. Коншумачки Ваа-
 ренауфсеер.

Г. Г. Јован Јаковљевић и Радослав
заклепи права мађарски и граничар Ад-
вокаши.

Г. Косма Радиновић канцелиста.

Г. Никола Хаџић Оберлерер.

Г. Сима Живановић Полицај Ад-
јункш.

Г. Стефан Вилић Немачки учитељ.

Г. Васа Јовановић српски учитељ.

Г. Петар Спојановић Магационер.

Г. Ђорђе Јосифовић Dreissigst Ue-
berreiter.

Г. Јгњаш Тодоровић.

Г. Едуард Шпис.

Г. Косма Свиларић и Гавра Оспоић
Дијурнисте.

Г. Алекса Курица I. Капешан Ланд-
вера.

Господин Јосим опи Малошег.

Г. Г. Трговци. Михаил Павковић 10.
за синове своје Марка, Пешра, Тому и
Јашу.

Глиша Савић 2. за синове своје Јо-
ву и Ђоку.

Госпоја Елисавета Спојковић љуби-
шељица чишања 2.

Кс-

- Г. Јован Караман.
 — Панша Стефановић.
 — Г. Апанасије Пешровић.
 — Алексеа Јовановић.
 — Ђурица Тоичевић.
 — Тодор Томић.
 — Коспа Р. Томић.
 — Госпоја Наспа Маршиновић.
 — Анна Василијевић.
 — Марија Косме Коспића.
 — Ебашерина Дурдулова.
 — Анна Никола Кошор.
 — Елена Миличевић.
 — Димишрије Николић.
 — Радован Андрејевић.
 — за кћер Марију.
 — Милица Лино рођена Лазаревић.
 — Сима Лекка.
 — Стафан Рајевић.
 — Стефан О. Милушиновић за сина
 Александра.
 — Коспа Лекић молер.
 — Марија Георгија Пешровића кћи.
 — Панајот Хадија.
 — Коспа М. Јовановић.

- Г. Михаил М. Јовановић.
 — Алекса Марковић.
 — Миша Ј. Зикко.
 — Живко Пешровић марвенски лекар.
 — Ашанасије Повић.
 — Спаса Поповић.
 — Анаспа Тимолеон Куић Експедишор.
 — Павле Јовановић за сина Јанаћа.
 — Спојко Пауиковић.
 — Коспа Григорије Веселиновић.
 — Ефрем Теодор Баић.
 — Коспа Спојковић.
 — Васа Пешровић.
 — Борђе А. Кадонђија.
 — Спојан Поповић.
 — Коспа Солар.
 — Мојсило М. Лазаровић.
 — Борђе М. Спида.
 — Јован Миодраговић.
 — Коспа Солар.
 — Сима Тодоровић учитељ.
 — Петар Бранковић.
 — Јован Далић за сина Димитрија.
 — Коспа Спојковић.
 — Спеван Коспић.

- Г. Настас Дрвар.
 — Никола Гавриловић.
 — Павле Миленковић.
 — Коста Преида Лазаревић.
 — Василије Вуковановић.
 — Григорије З. Јовановић прв: син
 — Јован Д. Јовановић.
 Сима Спојковић за сина Ђоку.
 Урош Лазаревић за сина Тошу.

Б а ц и.

- Ђорђе Стефановић лапши: Грамаш:
 Јован Лазаревић.
 Георгије П. Лацко.
 Савва Вук Караџић III. Немачке
 класе.
 Г. Антоније Теодоровић.

М а ј с ш о р и.

- Г. Јован Пешровић ковач.
 — Пешар Дамјановић за сина Михаила.
 — Тодор Шедељковић. Абаџија и Ун-
 терцехмајстер.
 — Спиридон Андрејевић чизмар.
 — Никола Јанковић кројач.

Дими-

Г. Димишрије Николић чизмар за сина
Стефана.

Илија Зубовић за сина Лазара.

Јован Антонијевић за сина Мојсила.

Рафајло Антонијевић Ћурчија за си-
на Димишрија.

Павле Милосављевић за сина Тодора.

Младен Спојановић за сина Димишр:

Арон Вучешић.

Андрија Томић сапуниџија.

Лазар Јаснић мушки аљина кројач.

Тодор Тодосијевић сабов.

Алекса Пешровић за сина Коспу.

Тодор Вулешкић.

Гавра Пешровић чизмар.

Јован Јовановић Ћурчија.

Паншелија Спојановић женски аљи-
на кројач.

Јован Живан абаџија.

Ђорђе Рашић кројач.

Сима Војновић биршаш.

Коспа Спаикувић бербери за сина
Петра.

Димишрије Јанковић воћар.

Стефан Јеремић брашнар.

- Г, Лука Јовановић за браћа Спевана.
 — Спеван Малежевић ћурчија за сина
 Лазара.
 — Лазар Димитријевић пекар за кћер
 Милицу.
 — Никола Марковић ковач, за сина
 Марка.
 — Живко Бранковић берберин.
 — Павле Паишелић Абаџија.
 — Јован Симовић Веркфирер.

К а л ф е.

- Стефан Јовановић.
 — Јован Субошић.
 — Јован Николић.
 — Никола Ђорђевић.
 — Јован Поповић.
 — Ђорђе Јарковић трговачке калфе.
 — Пешар Јовановић.
 — Гавра Радивојевић.
 — Васа Буић.
 — Пешар Симоновић.
 — Сима Топаловић абаџиске калфе.
 — Јован Топаловић шнајдерски калфа
 у Панчеву.

- Г. Спеван Јованновић сапунџиски.
 — Тома Младеновић чизмарски.
 — Јован Кнежевић берберски.
 — Тома Ненадовић ковачки.
 — Димитрије Радосављевић берберски
 из Н. Сада.
 — Григорије Јовановић корманош.
 — Гавра Делић келлер.
 — Алекса Димитријевић шрг: из С.
 Пазуа. 154.

Б У Д И М.

Почпен: Г. Паво Спојановић Трго-
 вац.

Почпенород: Госп: Ђорђе Банди ове
 Књиге Сецер. 2

И Р И Г.

Почпенор: Господ: Кузман Папулић
 Лицидер.

Почпенор: Господ: Михаил Поповић
 Трговац.

Почпенвр: Госпа: Тодор Миќашевић
 Земљедел.

Сшефан Неофитовић Бачић. 4

Г А Г О Д И Н А.

Благородни Г. Димирије Георгије-
вић, Капешан 4.

Г. Стефан Аранишки Учишељ.

Гаврило Перишић ученик.

Гаврило Араиђеловић ученик.

Јанаџку Димиријевић ученик.

8.

К Р А Г У Г Е В А Ц.

Благородни Г. Димирије Давидо-
вић, Књажески Секретар инострани
дјела.

Г. Ђорђе Протић, Член Суда Ве-
кога.

Г. Стефан Радичевић, Књажески
Секретар.

Г. Јефшимије Угричић, Књажески
Секретар.

Г. Лазар Зубан, Секретар у Суду
Великоме.

Г. Марко Ађи Шоико, Књажески
азнадар.

Пешар Марковић.

7.

Н. САД.

Н О В И С А Д.

Благ: и Вис: ГГ. Иоан Хаџић, Док-
тор Права Закл: Мађ: Адвок: и мјестног
Гимазиума Директор.

Г. Апанасије Теодоровић СС. ХХ. и
Философије Доктор 3 кл: Адвокат и
Профессор.

Г. Михаил Николић Адвокат и У-
чишељ.

Г. Теодор Розмировић кр: Таб: Закл:
Нопарије.

Чесн. Г. Јеврем Јаковљјевић Дијакон
Кашедр:

Вис: Г. Јован Кириловић, код Ди-
штриктуал - Префекторапа - Дијурниста.

Благ. и Вис. Г. Георги Димитрије-
вић, Права Бакалаур и Адвокат.

Благ. Г. Глигорији Јовшић Закл. мађ.
Адвокат.

Благ. Г. Павел Лешкић Турат.

Благ. Јоани Пачић Адвокат.

Благ. Г. Пешар Нешковић Адвокат.

Чеспијейши Г. Георгији Вуковић
Парох Алмашки.

Г. Ава-

Г. Ашанасије Трифковић код сирш.
Кассе Коопраагенс.

Г. Ашанасије Николић Землемјер.
Госп. Павел Јанковић Шшампар и
Књигопродавац.

Г. Сава Груић за свог Сина Георгија.

Г. Пешар Абадић Виногр.

Ученици VI - те Класе.

Урош Јокић.

Максимилијан Ракичевић.

Теодор Брежовскиј.

Ученици V - те Класе.

Савић Пешар.

Зарић Пешар.

Димитрији ош Ненадовић.

Ученици IV - Класе.

Георгији Перишић.

Кипровић Милош.

Андрија Пешровић.

Уче-

Ученици I - Класе.

Јоани Коспић.

Василије Јаношевић.

Георгије Богдановић.

Димитрије Пепровић.

Теодор Јосифовић.

Георгији Шилић.

Јоани Тешкић.

Георгији Двакумовић.

Стефан ош Радишић.

Јоани ош Тапавица.

Велимировић Јоани.

Госп. Георгије Гавриловић Чизмарски

Калфа.

Симеон Георгијевић Бербер. Калфа.

Благор. Госпоја Анна Вуковић ош

Борексо.

Благор. Госпожа Анна Лазаревић ро-
ђена ош Михајловић.

Елисавета Милошевић.

Господичне.

Марија Хађић.

Марија Писаревић.

П А Н Ч Е В О.

(Г. Г. Пренумеранти који се на сваку издавајему Књигу Пренумерира.)

Пречестп: Господин Конспаншин Арсенијевић, Прошопревуш. панчевачки и Конс. Ассесор.

- Г. Георгије Варсан.
- Г. Еврем Борић.
- Г. Василије Којић.
- Г. Димитрије Спанимировић 31.
- Г. Максим Влаовић.
- Г. Собранија Коспић.
- Г. Конспаншин Борић.
- Г. Илија Спанишић.
- Г. Васа Емануел Лазаревић.
- Г. Алекса Глигоријевић.
- Г. Пешар Јовановић.
- Г. Тодор Спанисављевић.
- Г. Андрија Барајевац.
- Г. Никола Ћурчин.
- Г. Арон Боројевић.
- Г. Олимпијада Боројевић.

Г. То-

Г. Тома Войновић.

Г. Јован Тодоровић казанџиски калфа.

П Е Ш Т А.

Благород. и Високоуч. Господ. Јоани
Виловски Заклеши Адвокаш.

Високоуч. Госп. Јосиф Даич. М. С.

В. Г. Алек. Будимировић и Вас. Чокр-
љан Медицине Слушашељи.

Високоуч. Госп. Јосиф Ненадовић краљ.
Таб. Закл. Ношарије.

Благор. Госпожа Пулхерија Виловски.

Господична Нашалија Павловић.

Господ. Марија Јоанновић.

Г. Јосиф Миловук Трговац и Ревни-
шељ српског Књиж. на сваку књигу 5.

Господ. Стефан Гершић и Димитри-
је Неофитовић Медицине Слушашељ 14.

ПО Ж Е Ш К А Н А И Ј А.

Високоблагородни Г. Василије Попо-
вић, спарејшица наје Пожешке 4.

7 **

Бла-

Благородни Г. Стефан Ерић, Член
Суда најје Пожешке.

Г. Максим Јанковић, Капелан Дра-
гачевски.

Г. Симеон Прокић, Капелн: среза
Трешеничкога.

Г. Милосав Перуничкић, Писар најје
Пожешке.

Г. Паншелија Ађић, армицар Варо-
ши Чачка.

Г. Сима Милосављевић, Трговац Ча-
чански.

Г. Радивоје Кресо, Кметп Брезо-
вачки.

Г. Сима Молеровић, Трговац Кара-
човачки.

13.

СВИЛАЈНИЦА.

Благородни Госп. Милосав Здравко-
вић, главни Член Суда најје Ћуприске.

Благородни Госп. Спаја Мигрић Член
Суда најје Ћупријске.

Г. Петар Георгијевић, Писар најје
Ћупријске.

Г. До-

Г. Добросав Здравковић, марвени
трговац.

Г. Љубисав Здравковчк, марвени Тр-
говац.

Преч. Г. Богосав Здравковић, Про-
пресвѹшер Ресавски.

Благородни Г. Јован Здравковић,
Трговац.

Г. Коста Цоккић Кмен Свилајнички.

Г. Спојан Радојковић Трговац.

Г. Радојко Ивановић Трговац.

Г. Никола Апанацковић Трговац.

Г. Никола Микић Трговац.

Г. Вучки Илијић Трговац.

13.

С М Е Д Е Р Е В О.

Благородни Г. Антоније Прошић пре-
сједатељ Суда наије Смедеревске. 2.

СТАРИ БЕЧЕГ.

Чесни. Господ. Јован Гајиновић, Па-
рох и особити Лубишељ Књиж. 8.

Бла-

Благород. Госп. Арсеније Ђорђевић,
Адвокат.

Г. Павел Гајиновић Дијурниста.

Г. Гедеон Пекаровић Пашвариста.

Г. Арон Поповић Учишељ.

Госпожа Анеша Веселиновић рођена
ош Андрејевић.

Господари Браћа Дражић Трговци.

Г. Павел Елчић Трговац.

Г. Самуил Стефановић Трговац.

Г. Јован Спанимировић Трговац.

Г. Јован Спанимировић.

Г. Данил Спаић.

Г. Тодор Бошковић кројач.

Ћ У П Р И Ј А.

Благородни Г. Анша Степановић, Пи-
сар Кошпумацки.

Г. Павле Стефановић, служишељ
Кошпумацки.

Г. Крста Цвешковић Кмет Ћу-
пријски.

Г. Милош Пеливановић, Кулуџија.
Живко, ученик Раванички.

Ш А-

Ш А Б А Ц.

Преч: Г. Јован Павловић Протопрес-
вѣтер Шабачки. 4.

Благородни Г. Симо Михаиловић,
Сломо предсједатељ Суда најје Шабачке 4.

Благор. Г. Спеван Спеић, Медицине
Доктор 4.

Благор. Г. Милош Божићевић, Се-
кретар. Јего Високородија Господара Је-
фрема Обреновића.

Г. Димитрије П. Тирол, Списатељ.

14.

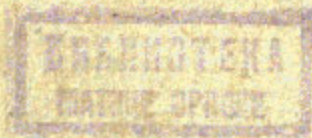
П Е Ш Т А.

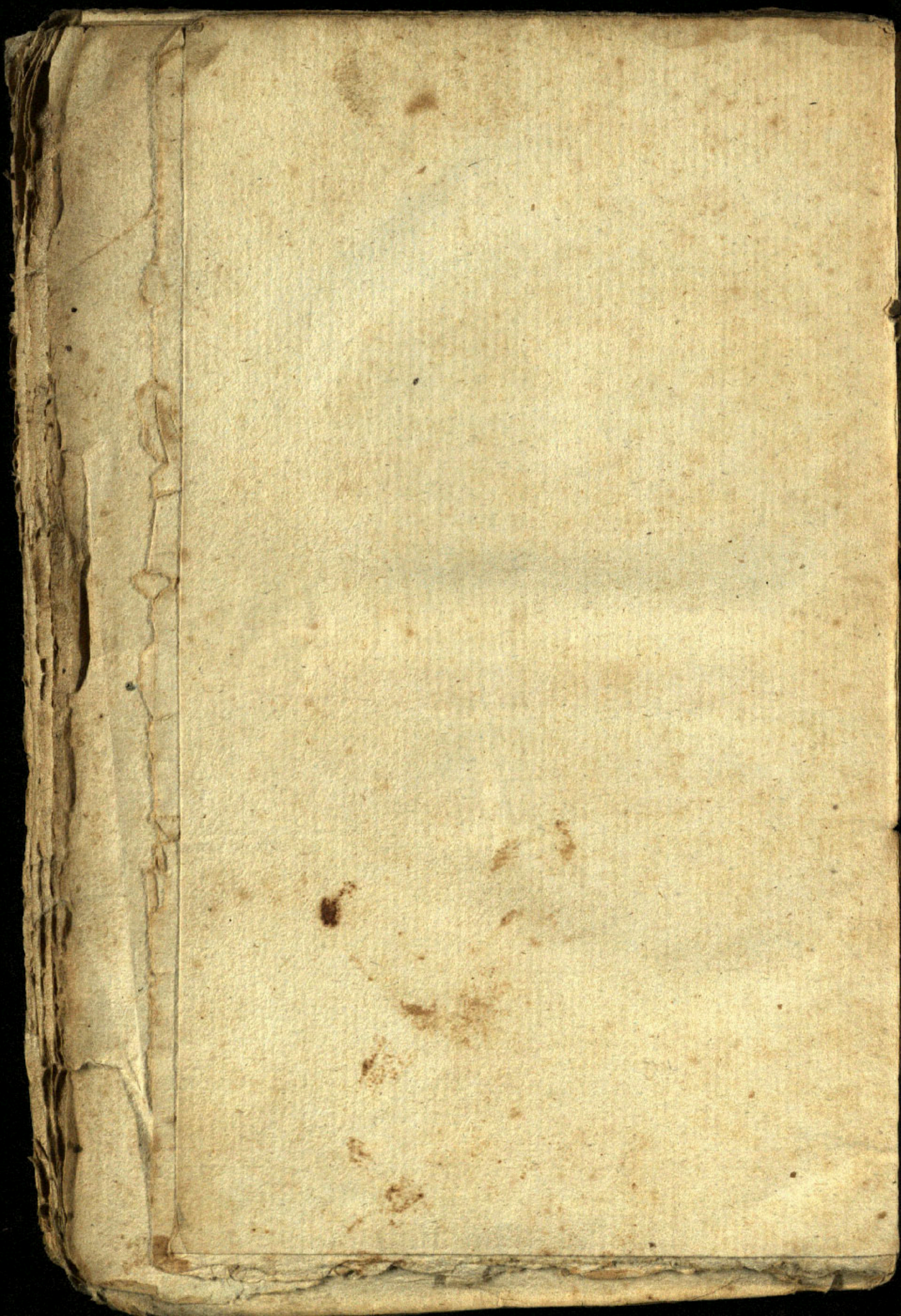
Госпоја Макрена Миловук, са си-
ном Миланом. 5.

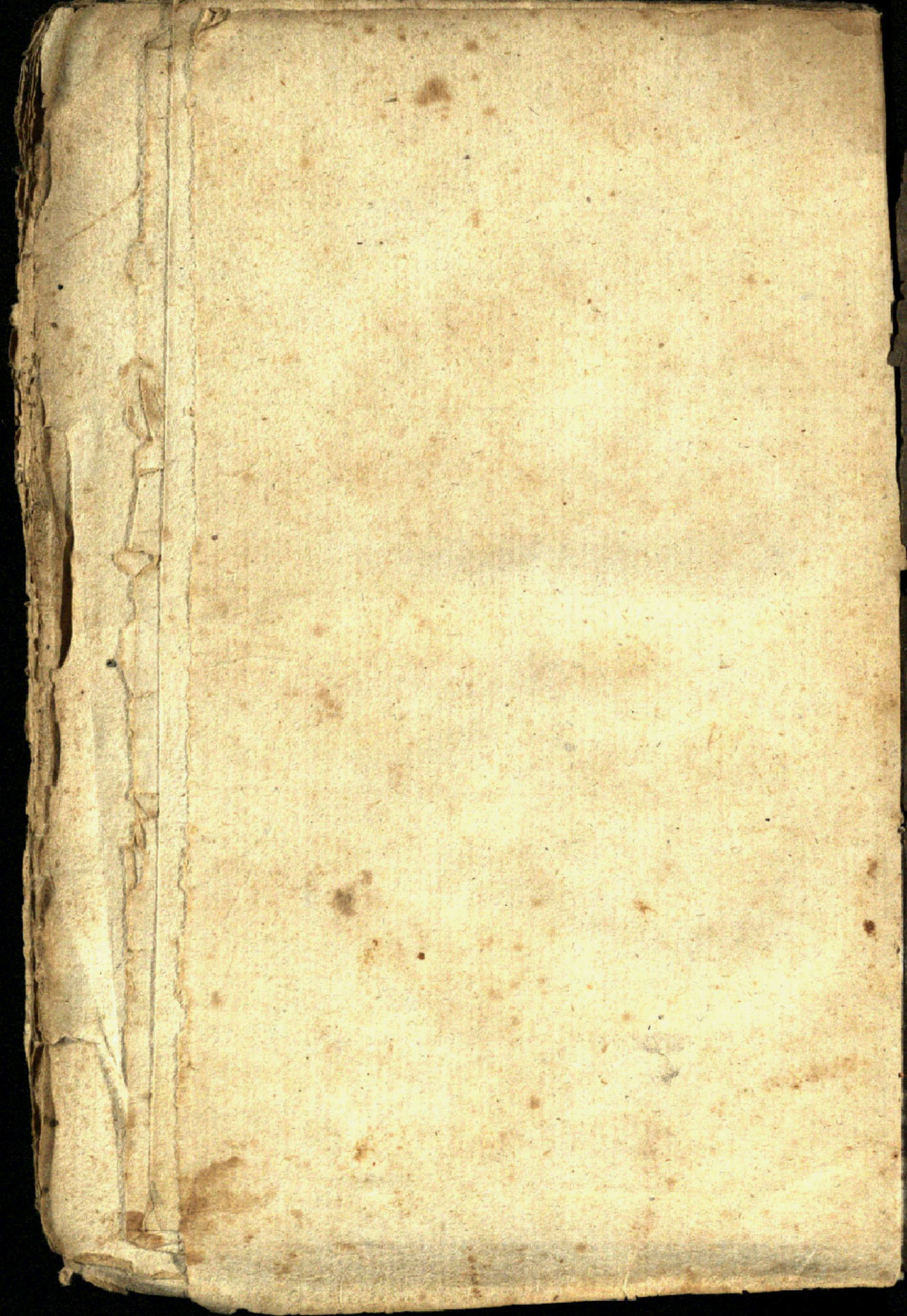
ПОГРЕШКЕ.

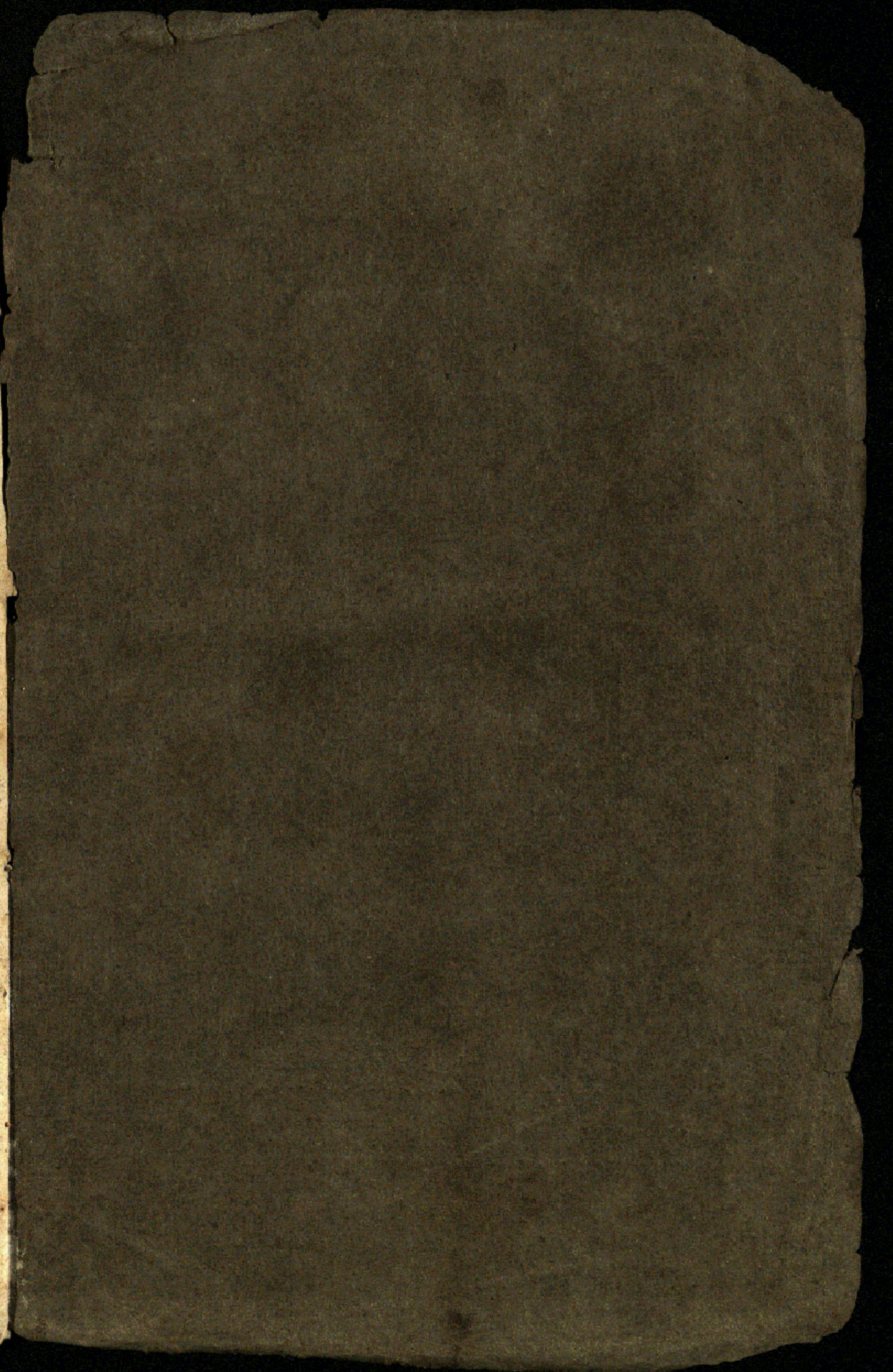
спра:	место	чишај
28	шоботш	шобом
33	говори	говориши
65	поса	пајаса
—	беби	соби
86	неразумо	неразуме
97	непридлежи	непринадлежи
—	чозек	човек
112	воспишапш	воспишапи
120	порушеш	поруше
121	продуживају- ћесе	продуживају- ћесе
122	заповедала	заповедила
—	запреспила	запретила

Још ако се која погрешка подкрала
буде, нека изволи Г. чишапељ сам по-
правиши.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р19СрII 489.1

